SOUTH-AFRICAN-PUBLIC-LIBRARY
20 NOV 1951

INDIAN OPINION

Founded by
MAHATMA GANDHI
IN 1903

No. 45—Vol. XLIX. FRIDAY 16TH NOVEMBER, 1951. Registered at the G.P.O. as a Newspaper. PRICE: SIX PENCE

THIS IS MY PRAYER

Let me hold my head high in this faith that Thou art our shelter, that all fear is mean distrust of those.

'Fear of man?' But what man is there in this world, what king, O King of kings, who is Thy rival, who has hold of me for all time and in all truth?

What power is there in this world to rob me of freedom? For, do not thy arms reach the captive through the dungeon-walls bringing unfettered release to the soul.?

And must I cling to this body in fear of death, as a miser to the barren treasure? Has not this spirit of mine had eternal call to the feast of everlasting life?

Let me know that all pain and death are shadows of the moment, that the dark force which sweeps between me and Thy truth is but the mist before the sunrise, that thou alone art mine for ever and greater than all pride of strength that dares to make my manhood with the menace.

Give me the supreme courage of love, this is my prayer, the courage to speak, to do, to suffer at thy will, to leave all or be left alone.

Give me the supreme faith of love, this is my prayer, the faith of the life in death, of the victory in defeat, of the power hidden in the frailness of beauty, of the dignity of pain that accepts hurt, but disdains to return it.

—Tagore.

આ મારી પ્રાર્થના છે

તુંજ મારો આશ્રયદાતા છે. ભય માત્ર તારામાં તુચ્છ અવિશ્વાસનું પરિણામ છે. એ શ્રદ્ધાથી મારૂં મસ્તક ઉંચું રાખવા તું મને મદદ કર.

માનવીનો ભય? હે નૃપતિઓના નૃપતિ! આ પૃથ્વીપર કયો એવો માનવી છે,' કયો એવો નૃપતિ છે કે જે તારી હરીફાઇ કરી શકે, જે સદા અને સત્યાચરણે મને બંધનમાં રાખી શકે?

આ પૃથ્વીપર કઇ એવી સત્તા છે કે જે મારી સ્વતંત્રતા લુંટી લઇ શકે? કારણ, તારા હાથ શું કારાગ્રહની અંધારી કોટડીની દીવાલો કોરીને કેદીને પહોંચી તેના આત્માને બંધન મુકત કરતા નથી?

તેમ છતાં લોભીયો પોતાના મિથ્યા ખજાનાને વળગી રહે છે તેમ શું મૃત્યુના ભયથી મારે આ દેહને વળગી રહેવું? મારા આ આત્માને અમર જીવનનો સ્વાનંદ માણવાને શું સદા હાકલ નથી થઇ રહી?

સઘળું દુઃખ અને મૃત્યુ ક્ષણિક પડછાયા છે, હું અને સત્યમય તું એ બન્ને વચ્ચે રહેલો અંધકાર સુર્યોદય પુર્વેની ઝાકળ સિવાય બીજું કશું નથી, તુંજ એક સદા મારો છે અને મારૂં પુરૂષાર્થ હલાવનાર મારી શકતીના સઘળા ગર્વથી પર છે, એ સમજવાની મને સદ્‌બુદ્ધિ આપ.

પ્રેમનું સર્વોત્તમ બળ મને આપ, મને વાચા આપ કે જેથી હું સત્ય વદી શકું, જે કંઇ મારા પર સંકટ પડે તે સહન કરવાની, પુરૂષાર્થ કરવાની, સઘળાનો ત્યાગ કરવાની, સઘળાથી તજાઇ એકલો રહેવાની મને શક્તિ આપ—આ મારી પ્રાર્થના છે.

પ્રેમ બળમાં સર્વોચ્ચ શ્રદ્ધા અને આપ, મૃત્યુમાંજ જીવવાનો મંત્ર રહ્યો છે, પરાજયમાં વિજય છુપાયેલો છે, સૌંદર્યની ક્ષણિકતામાં શક્તિ છુપાએલી છે, જે દર્દ સ્વિકારી લે છે પરંતુ કોઇને દર્દ કરવાનું તુચ્છકારે છે એવું દુઃખમાં રહેલું ગૌરવ સમજવાનું મને જ્ઞાન આપ—આ મારી પ્રાર્થના છે.

—કવીવર ટાગોર.

44" Wide
CREPON—
—GEORGETTE
Special Price 3/11 yd.
44" Printed Georgette
Pin Spot & Floral
All Over Designs
5/6 yard

JUST UNPACKED!
Latest SILKS & SAREES.

44" OPAL GEORGETTE in all shades ... 15/6 yd.
44" EMBOSSED GEORGETTE Beautiful Floral & Basket Design 12/6 yd.
44" VELVET CHENILE GEORGETTE 17/6 yd.
36" RING VELVET uncrushable 15/11 yd.
36" COLOURED SATIN BEAUTE 6/11 yd.
36" COLOURED SATIN 3/11 yd.
ALL SHADES IN STOCK.
—o—
CHILDREN'S GEORGETTE SMOCKED FROCKS. EXCELLENT WORK 21/- each.
—o—
Saree Borders, Jari Trimmings Always In Stock.

LATEST STYLES IN MEN'S LADIES' & CHILDREN'S CHAMPALS.

EMBROIDERED GEORGETTE SAREES. In all leading shades. Now reduced to £4/10/0- each.
—o—
EMBROIDERED SUEDE SILK SAREES. Attractive Embroidery. Special price £4/4/0- each.
—o—
GEORGETTE JARI WORK SAREES, with attractive wide borders in all shades. Now reduced to £5/10/-
—o—
PRINTED VOILE SAREES In Latest Designs
5 Yds Lengths 25/- each.
6 " " 30/- each.

44 "Wide HEAVY QUALITY COLOURED GEORGETTE All shades in Stock. Special Offer 4/11 Yard
44" Coloured Georgette with double printed border Sky-Wine & Green 6/6 Yard

Phone 33-6229. **JAYBEE SILK HOUSE** P. O. Box 5169.
39a MARKET STREET, JOHANNESBURG.

જોઇએ છે
હાડકા

તમારાં સ્ટેશન કે સાઇડીંગે
પહોંચતા કરવા માટે
અમે ટનના
પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ ભાડું ભરી પાછી મોકલી આપીશું
વધુ વિગતો માટે લખો:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA NATAL.

ELGIN

21 Jewel Lord Elgin and 17 Jewel Elgin De Luxe in Solid Gold and Gold Filled Cases.
Latest models 15 Jewel Elgins in Gold Filled Cases.

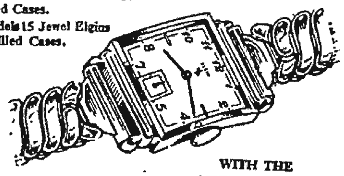

WITH THE NEW MIRACLE DURA-POWER MAINSPRING
ADVANCE 1950 MODELS

KATZ & LOURIE LTD.
Cor. Eloff & Market Sts., JOHANNESBURG.

HANNON'S DETECTIVE AGENCY (PTY.) LTD.
Managing Director: O. HANNON, seventeen years Royal Irish Constabulary and Criminal Investigation Department, S.A. Police.
Manager: MINDEN PLUMLEY., ex-Hendon Police College and Criminal Investigation Department, New Scotland Yard, London.
Criminal, Commercial and Matrimonial Investigations Carried Out In Strictest Confidence.
11/12 Pasteur Chambers, Jeppe Street; P.O. Box 5199 Johannesburg
'Phones:—Office: 22-7771. After hours: 24-4544.

Kasturba Gandhi Memorial Number

Copies of Kasturba Gandhi Memorial Number can be had at this office at 1s. 3d. including postage.

Indian Opinion
Phoenix, Natal.

The

New India Assurance

Company Limited

for

FIRE, MARINE, LIFE, ACCIDENT

1919–1950

31 YEARS OF SUSTAINED PROGRESS

WANTED AGENTS in the Union of South Africa for Life, Fire, Marine And Accident Business.

Apply giving full details to:–

RUSTOMJEE (PTY.) LTD.,

Principal Controlling Officers,

New India Assurance Company Limited

74 Victoria Street, Durban.

AS OTHERS SEE US

Extract from the "Review" (London) of 29-9-1950

A LEADING INSURANCE JOURNAL

"The Business of the New India has developed very strongly in the past three years with successive increases."

"The FIRE ACCOUNT has a remarkable record of sustained property."

"The MARINE FUND is more than double (237½ per cent) the amount required."

"The ACCIDENT ACCOUNT has an even more magnificent profit record . . . over the past 10 years."

"LIFE BUSINESS: Life Department has been writing comparatively big business for the past 5 years."

The confidence of the discerning Public in the NEW INDIA is amply evidenced by the following records attained in 1949:

	Rs.
Fire Premium	1,70,32,179
Marine Premium	56,04,844
Miscellaneous Premium ...	35,84,968
Life Premium	2,88,79,302

	Rs.
Life Business in force exceeds ...	54,34,00,000
Assets exceed	15,36,00,000
Total claims paid over ...	17,95,00,000

In the vanguard of Indian Insurance THE NEW INDIA offers matchless Security and Service in all fields of Insurance.

The

New India Assurance Company Limited

RUSTOMJEE (PTY.) LTD.

Directors: Sorabjee Rustomjee

Rustom Jalbhoy Rustomjee

Principal Controlling Officers in the Union of South Africa

Phone Nos: 25845, 29807 & 28513.—P.O. Box 1610.

74 Victoria Street, DURBAN, NATAL.

Cable & Telegraphic Address:

"RUSTOMJEE" or

"NIASURANCE"

EXPERIENCED, RELIABLE AGENTS MAY APPLY

"NEW INDIA IN THE SERVICE OF THE NATION"

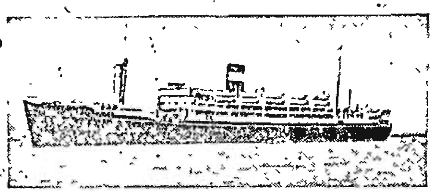

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala will sail on December 4 for Bombay.
S.S. Karanja will sail on the 5th January 1952 for Bombay via Karachi and Porebunder.

Passengers must conform with the Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£75—0—0
Second "	"	"	"	50—5—0
Inter-Class	"	"	"	33—15—0
Unberthed (Deck) without food				20—15—0

Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £5—0—0
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, Inter-Class and Unberthed (Deck) can be effected by communication with us by telegram or letters.

Under no circumstances will unberthed passengers be permitted to keep on deck with them more than one bedding roll and one trunk for use during the voyage.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add.: "KARAMAT."

EVERY FRIDAY from NAIROBI—
A Constellation leaves for KARACHI and BOMBAY with immediate connections for all parts of

INDIA and PAKISTAN

This is the fastest, most direct and most comfortable route, IMMEDIATE BOOKINGS AVAILABLE.

"CARGO ACCEPTED"

Incorporated in India.
Members of I.A.T.A.

AIR-INDIA International LTD.

P.O. Box 3006, NAIROBI. Cables "AIRINDIA."
For details apply to I.A.T.A. Agents and Airlines.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ટ, બુક કેસ, ટેબલ, તદ્દન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

Always Better. Better Always.
Are Kapitan's Tempting
Sweetmeats.

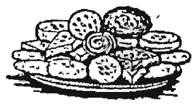

For nearly half a century we are leading in the manufacture of Quality Sweetmeats and Cakes.

TRY US FOR THE LATEST INDIAN RECORDS.

Address:
KAPITANS BALCONY HOTEL,
(KORNER SWEETMEAT HOUSE)
Corner Grey and Victoria Streets,
DURBAN.
Phone 23414. Tel. Add. 'KAPITANS.'

YOUR GARDEN'S SUCCESS—Begins with Good Seed

Our Long Experience is your Guarantee

Try our Famous

IMPORTED & GOVT. CERTIFIED VEGETABLE & FLOWER SEEDS

Available in Bulk and Packets

A. B. NAIDOO & SONS
(Established 1917)

Stockists of:—
GRAIN, FERTILIZER, HOES, PLOUGH PARTS, HARDWARE & GROCERIES at Competitive Prices.

Phone 21213. Tel. Add.: "GREENFEAST."
145 Brook Street, DURBAN.

WE SELL ONLY ONE GRADE OF SEEDS - ABSOLUTELY THE BEST.

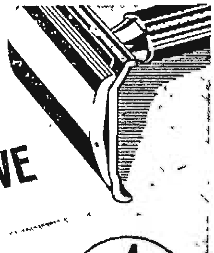

SAVE MONEY AS YOU SHAVE

4 BLADES FOR 6d.

Every Minora blade gives you more shaves, because Minora blades are made from the finest s.eel. They last longer because they stay sharp longer, saving you money all the time. You get four Minora blades for only sixpence. Look for them in the red, white and yellow packet

3911-3

INDIAN OPINION
Founded by
·MAHATMA GANDHI·
·IN 1903·

No. 45—Vol.-XLIX FRIDAY, 16TH NOVEMBER, 1951 Registered at the G.P.O. as a Newspaper. Price: SIX PENCE

Indian Opinion
FRIDAY, 16TH NOVEMBER, 1951

U.N. And Our Future

THE eyes of the world will once again be focussed on South Africa, when India's complaint about the treatment of Indians in the Union will be brought before the United Nations sitting this time in Paris. As it is, the question is placed, we understand, almost at the tail end of the agenda and it will not at all be surprising if it sinks into insignificance when graver issues of the future of the whole world will have to be decided. Yet that question is really the pivot of the future of the world, for it embraces not only the question of Indians but of all Asiatics and indeed all non-Europeans. The question will be whether the Europeans in any part of the world can assume for themselves a privileged position merely on the grounds of the colour of their skin and whether that is to be the standard by which civilisation is to be judged or there are other higher standards? The question is rapidly becoming one of White vs. non-White. The question of three hundred thousand Indians in South Africa becomes a small one compared to this much larger issue. And yet it is not only that. Behind the question of three hundred thousand Indians lies the question of the goodwill of more than one fifth of the world's population. The choice before the White world is: the Atom bomb or the goodwill of the oppressed and exploited non-White world. That is the question that faces the Union of South Africa. The Atom bomb is seemingly more enticing but let it not be forgotten: "Those that use the sword shall perish by the sword." It is goodwill alone that will save the world from destruction and the question that will have to be discussed in all seriousness and most dispassionately by the United Nations Organisation will be how to avoid the use of the Atom bomb as a means to bring peace to the world and how to win the goodwill of the world and how to promote it throughout the world.

We are very doubtful indeed if the question of three hundred thousand odd Indians in the Union could successfully be fought on the arena of the United Nations. "God helps those who help themselves." And this question has to be fought here in South Africa and by the people concerned. It is for them to choose the way of life in this country. If they are prepared to reconcile themselves to the status given them by the Government they have nothing to complain about. If they are not they must show it not by merely shouting to the world but by their action. The policy of the present Government to deal with the Indians is expatriation. It has made no secret about it. If we are not prepared willingly to leave the country the Government is bent upon making life impossible for us so that we may be compelled to leave. So the choice before us is expatriation or extermination. If we are men and not rats we shall refuse to be expatriated and be prepared to stand our ground courageously and let the powers that be exterminate us if they dare. No sooner we are able to show that determination and preparedness, which can come only by an unshakable faith in God, than help will come to us without asking. We may not however bank on it. We must have faith in our cause and be prepared to dedicate our lives to it. "Service is its own reward." In doing so we must of course not bare illwill towards anyone, not even towards our worst enemy. That spiritual power alone will save us and save the world. One who believes that nothing can be done until the masses have developed that power and waits until they have developed it will have to wait until dooms day. Each individual has to begin with himself and begin to act and the masses will be infected more rapidly than we can imagine.

What happens at the United Nations therefore does not interest us much. We are more concerned about our own strength to deal with the situation which is fast deteriorating whilst we, like Nero, have not yet done fiddling.

NOTES

Moral Support From Port Elizabeth For Mr. Manilal Gandhi

A friend from Port Elizabeth writes as follows to Mr. Manilal Gandhi: "I have been influenced greatly by your latest move in the political field. I remember the individual Satyagraha movement of 1940 by Mahatma Gandhi. I am therefore inspired to send you my few words of prayer. May God give you more strength to serve humanity. The great spirit of Mahatma Gandhi will guide you in the critical situation. Our sympathy is with you and in time to come many will follow you in the crusade for human rights."

No Marriage Ban

Government circles in Pretoria (according to the Political correspondent of the 'Natal Witness,' in Johannesburg), deny that any decision has been taken to prohibit marrages between Indians living in the Union and Indian women outside the country. A recent newspaper report stated that the Government would introduce legislation to this effect at the next session of Parliament in an attempt to prevent the influx of Indians into South Africa. I was told, says the correspondent, that no such legislative measure has been prepared.

Africans To Meet To Decide Their Future

The annual congress of the African National Congress to be held in Bloemfontein on December 15, will, according to a Press statement made by the Secretary General, be "the greatest in the history of the Organisation's liberatory movement." The congress will last for three days. It will be opened by Mr. Lewanika, president of the Northern Rhodesia Congress. The Secretary General of the African National Congress, Mr. W. M. Sisulu, states that the congress

will be important "because it will have to decide a positive line of action against the Government's oppressive measures and also in view of the international situation. Mr. Sisulu said that the international situation was important insofar as participation in any war was concerned. The presidential address last year had made it clear that the Natives would not take part in any war in any shape or form "until the battle at home is won".

S.A. Indian Question Before U.N.O.

The General Assembly of the United Nations Organisation on November 13 rejected a South African proposal to exclude from the agenda the question of the rights of Indians in South Africa. The voting was 40 to one against excluding the matter. There were 12 abstentions, including Britain, Australia, New Zealand, Nationalist China, the Netherlands and Greece. When the issue was raised the South African delegate, Mr. G. P. Jooste, said that the treatment by South Africa of its citizens, no matter of what origin, was a matter in which his Government could not share their authority. Mr. Jooste said the Assembly was not bound by last year's Assembly resolution, which said the matter should be raised again. He was bound to challenge the item because "the right of discussion can only result from the competence of the Organisation to concern itself with the matter which, in our view, is interference and intervention." If the item was accepted, South Africa's support for the agenda as a whole must be regarded as subject to the reservation that it was opposed to this item.

It Does Not Make Sense

Under the above caption "The Star" (Johannesburg) writes the following editorial note: In making their protest against the renewed consideration by the United Nations of the dispute on the Indian question, the Government have followed the routine South African procedure since the matter was first brought before the General Assembly by India. South Africa's view has always been that her Indian policy is an internal problem in which Uno has no right under the Charter to intervene. Just as consistantly a majority of the General Assembly have rejected the South African contention. However strongly we may object as a nation to any foreign interference in our domestic affairs, it is well for South Africans to try to understand why the nations of the world have refused to remain indifferent to the fate of the South African Indians and to the complaints of their spokesmen at Uno. The explanation is not to be found in the large number of Eastern and other non-European members of the United Nations who have taken sides with the Indians because of hostility to White South Africa. America and other Western countries, some of them very good friends of South Africa, have also agreed that this issue does not fall outside the purview of the United Nations. The real reason is that South Africa in its attitude on the Indian question has been impaled on the horns of a dilemma which has become accentuated by the present Government's policies. On the one hand, the Union's Indian population, most of whom were born in this country, are legally South African subjects and are claimed as such by South African Government representatives in every international context. On the other hand, inside the Union they are treated by the Government as an undesirable and unwanted element who have no place in South African life and should be repatriated to the countries from which they or their fore-fathers originated. For the good of South Africa, they are told, they should leave this country and go to India. But when they turn to India with the grievances for which they can receive no redress in South Africa and when India champions their cause, they are told that this is a betrayal of their position as South African subjects. At the same time India and Uno are warned to keep their noses out of South African affairs. It is not surprising that this fails to make sense to other people.

Dr. Malherbe Will Visit India

Dr. E. G. Malherbe, Principle of the University of Natal, will attend the conference of the Association of Universities of the British Commonwealth in India at the end of the year. He will leave Natal about the middle of December and will be away for six weeks. Dr. Malherbe's presence at the conference was specially requested because the University of Natal has the biggest number of Indian studies of any similar institution in South Africa. The conference, which will be attended by delegates from all over the world, will meet in the various universities cities of India. Every year the Association holds its conference in a different country—in 1949 Dr. Malherbe attended one near Toronto, and Professor J. McKinnell represented the University last year at the New Zealand conference.

All Apartheid Legislation Passed

The Government had already passed all the legislation—apart from a few administrative measures—required to bring about apartheid, said Mr. Sauer, Minister of Transport, at a Nationalist Party meeting at Kroonstad last week. Now the legislation only had to be applied. Industrial apartheid had been achieved by administrative means. Social apartheid was being achieved through the legislation passed by the Government—particularly the Population Registration Act. Political apartheid had been achieved with the Coloured voters' legislation passed this year.

SYMPATHY FOR OUR CAUSE FROM FAR AWAY LAND

A KIND Dutch lady from Holland has written a letter to Mr. Manilal Gandhi from which we give the following:

"In a little monthly paper of a Dutch Pacifist Union I read that you live in Phoenix, in South Africa just as your father did fifty or more years ago. And I read also that you are doing the same work as he did and with the same weapons. I was very happy when I read this and I want to congratulate you on your fast. I should like to say much more but my knowledge of the English language is but poor, and it is difficult for me to express my innermost thoughts. Still I want to tell you that it is your father who has given me strength in this bad time of wars and immenent wars,.of hatred every where.

. . . . I am but an ordinary Dutch woman. My husband gave me a year ago a book by Stanley Jones called: "Mahatma Gandhi." I read it and was lost in it. This was the only way to save the world from disaster and hatred — Satyagraha. Since then I studied the whole year every moment that was not taken by my household duties and talks with my little daughter. I read nearly every book that was in our libraries on your great father and his magnificent work. I have one thought: had I only seen his eyes and heard his voice perhaps I could have done something good here in Holland. . . . . The only thing I can do is to give my little one an education which will show her everything that is good and beautiful in the world. She knows your father and fetches flowers out of her own garden for Bapu Gandhi, which she then puts behind his portrait. I try to gather grown up people in my house and to tell them about Mahatma Gandhi and his work. Sometimes there are some people who all at once feel that his is the only way to serve the world and then they gave money to the Pacifist organisation to help those young men who refuse to be soldiers and who are punished and have lost their jobs. That is all I can do. And mankind is going with the greatest possible speed to the precipice.......The followers of Mahatma Gandhi should come as missionaries of Satyagrah to other countries...Please tell me if there is anything I can do for your starving people in Bihar or your oppressed people in South Africa. Can there be done something for them here in Holland? I should like to help if I only know now.

Thanking you for what you are doing, not only for your people but for everyone in the world

We publish the above letter to show what good people there are in this world and what great sympathy people in far away lands have for our cause in South Africa. It should inspire us to shake off our lethargy and fear complex in fighting for the cause of Truth and Justice in the only way shown by Mahatma Gandhi of Love and Non-violence.

DHIRUBHAI P. NAIK

Insurance & General Agent

For Life, Fire, Burglary, Riot, Accident, Plate Glass, etc.

Representative: National Mutual Life Asso. Of Australasia, Yorkshire Insurance Co. Ltd.

Consult Us For Your Income Tax, Personal Tax, Revenue Clearance Certificate And Immigration Matters.

Telephone: 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

MR. MANILAL GANDHI'S STATEMENT

MR. MANILAL GANDHI has issued the following Press statement:. "On five occasions I have visited the Durban Municipal library with a view to committing a technical breach of the apartheid laws of the Government. On three occasions I have boarded a Durban municipal bus and taken a seat in the lower deck where non-Europeans are not allowed. On two occasions I was accompanied by my wife to the library and on the bus and on one occasion by my daughter as well to the library. No action has been taken so far against any of us.

"The Durban City Council has recently passed a new by-law that the Municipal library at the City Hall is solely and exclusively for Europeans and no non-European is permitted to enter it and the library recently opened by the Municipality at Brook Street is solely and exclusively for non-Europeans and no European is permitted to enter it. This is in terms of the plans of the Government to effect total apartheid.

"The fact that the authorities are so hesitant to prosecute me for my deliberate breach of the by-laws gives one the impression that they are not sure of their ground. I am however convinced that it is unjust and immoral to make any distinction between man and man based on race or colour and I am therefore determined not to submit to it.

"Far be it from me to desire by this action of mine to antagonise the European public whose moral sympathy and support I crave. They need not labour under the fear that if such restrictions were removed the public library or such other public institutions would be flooded with non-Europeans. That has not happened all these years and it cannot now happen if the authorities would only realise that they have not only to minisier to the needs of two and three quarter million White people but also of ten million non-White. If all are equally provided for, as they should, and no barriers are raised to wound the susceptibilities of anyone, they will find the non-White people to be most law-abiding as they have always been.

"If the authorities choose to leave me alone as they seem to do my campaign will not end there. I shall continue it in one form or another until the cause for which I am fighting is vindicated."

ANTI-INDIAN PROPAGANDA BY AFRIKANERS

VENTERSDORP in the Transvaal is a hot bed of anti-Indians. A correspondent from there sends us a cutting from 'Dagbreek,' an Afrikaans paper published on Sunday, November 4. The following is an English rendering of what appears in it in the Afrikaans language:

Europeans And Bantus Organise To Fight "Indian Exploitation"

A European Organisation whose object is the protection of other Europeans against Indian exploitation and interference is being formed, reports our correspondent in Durban. According to the report the organisation does not intend to use force but to request "official chastisement."

Among other things this Organisation will bring to the notice of the police those Indians who exploit Europeans by charging excessive prices, trade in black market and are guilty of other culpable transgressions.

No information is as yet released but it is probable that not many people will be admitted to this movement. There is a plan to establish "cells" also in other towns. Somebody who has close connections with the Organisation has said to our correspondent: "Everything is almost in readiness and we hope to act shortly."

Bantu Campaign

In Johannesburg the Native Organisation "African Imporvement Movement, has organised a campaign with the intention of fighting against Indian exploitation of the Bantu. This movement will assist Natives to get their own shops and porperty in the locations and to work against alleged Indian exploitation.

The "Improvement Movement" supports the Group Areas Bill and its leader is Jerry Sibisi of Orlando.

HINDU DHARMA
By— M. K. Gandhi
Price 10/-
To be had from:
'INDIAN OPINION,'
P. Bag, Phoenix, Natal.

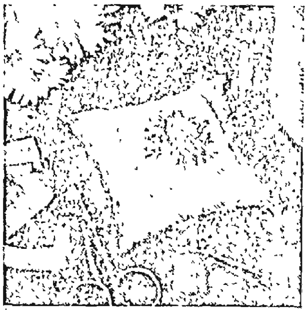

PLUMP LITTLE PIN-CUSHION

A Pretty Novelty Made From Scraps

It is a convenient size to slip into your work-basket

FOR this handy little pin-cushion you will need two 3-inch squares of blue linen for the foundation, and a 2-inch cream square is embroidered and appliqued in the centre of one of them. The join is hidden with couching, and when the pin-cushion is made up and tightly stuffed, couching is worked all round the edge with a loop left at each corner. The loops are button-holed alternately pink and blue—an orginal and pretty finish

INPRA, all rights reserved

"Gold Medal" Quality

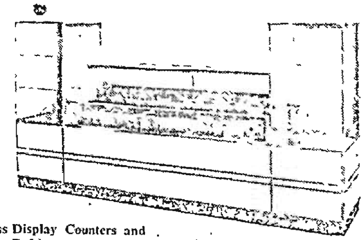

High-Class Display Counters and Showcases, Refrigerator Counters, Wall Units, Fish Fryers, Display Fittings etc.

NEW ILLUSTRATERD CATALOGUES ON APPLICATION

ASSOCIATED SHOPFITTERS LTD.

Incorporating Excelsior Shopfitters, Ltd., S.A. Shopfitters, Ltd.
Exhibit awarded Gold Medal, Rand Easter Show
104 MARSHALL ST. (facing Escom House)
Phone 33-4211/2. Johannesburg. P.O. Box 6501

FOR SALE
GENERAL DEALER'S BUSINESS
Situated in Centre of Indian area of PIETERMARITZBURG, Includes, Stock-in-trade, Fixtures, Office Requisites and right to obtain long lease of first class business permises.
For further particulars apply
Liquidator,
P.O. Box 137,
PIETERMARITZBURG

Cuticura SOAP

The medicinal and toilet properties in Cuticura Soap not only cleanse the skin thoroughly, but help it to retain its beauty and its natural moisture, so easily "dried out" in hot climates

For Flawless
COMPLEXIONS
548

was held at Sevagram on the 13th, 14th and 15th of March 1948, in which more than 500 constructive workers and several prominent leaders like Mr. Jawaharlal Nehru, Maulana Abul Kalam Azad and Shri Jayaprakash Narayan were present. The Sarvodaya Samaj was brought into existence to express the principles and the way of life which Gandhiji stood, lived and died for. Since then the word 'Sarvodaya' has become current here as well as in the foreign countries.

Experiment In Samyayoga

With the spirit of 'Do or Die' Vinoba is working for the propagation of the Sarvodaya philosophy. For the last two years Vinoba has been working out an experiment in *Samyayoga* that is, equality and self-sufficiency, at paunar. They have been trying to grow their own food grains, vegetables and cotton. They weave cloth for their requirements. The idea is to find a practical means to provide a self-sufficient life for the villager and thus eliminate his dependence on money. He is serious after abolition of money which, he thinks, is the root cause of all the ills of the present day world. The walking tour idea is also a part of the bigger experiment to be free from the slavery of money, which he calls *Kanchan Moha Mukti*.

Walking Tour

In March last he made a walking pilgrimage to Shivaramapalli and then to Telangana, the notorious Communist-infected area of the Hyderabad State. This frail-looking man of fifty-five, inspired by lofty ideals and armed with the weapon of love covered about 800 miles in the whole of the journey, visited about 350 villages, addressed about a hundred public meetings. In the Telangana tour he initiated the unique experiment of the Land Gifts Mission for redistribution of land among the landless. About 16000 acres of land are so far received. In the second walking tour, which commenced on the 12th September, he has received until to-day (17th Sept.) about a thousand acres. In his post prayer speeches Vinoba has been preaching self-help, righteousness, hard work, self sufficiency, village industries, communal unity and faith in God. He has infused new life and a new spirit in the people. Elimination of money in the day-to-day affairs of life and the right to land for everyone desirious of tilling it, is the goal of his mission.

Let the people whole-heartedly co-operate in his mission, pay heed to his message and make this ancient land of ours take its place of pride in the comity of nations by fulfilling her mission of world peace and amity and universal good.

The Late Mahadevbhai's Tribute

I conclude my humble tribute to the saint and yogi by quoting the words of Mahadevbhai Desai about Vinoba :

"The people may not appreciate his greatness now, but will do so in the course of time.... He is a Naishthik Brahmachari (life long celibate), there might be many such Naishtbik Brahmacharis. He is a profound scholar, there might be many such scholars. He is wedded to simplicity of life, there are several among Gandhiji's followers who surpass him in it He is an advocate of constructive work and remains buried in it day and night. There might be several such followers of Gandhiji who do so. There are many who share his intellectual brilliance. But there are certain things in him which are wanting in everyone else. Immediately a resolve is made, and a principle grasped, he starts his practice of it from the very moment. This is his highest virtue. His second virtue is his continuous self-development. There is hardly any among us who can confidently say that he is growing every moment of his life. Barring Gandhiji, it is only in Vinoba alone that I have seen this quality. It was on account of this quality that he learnt at the age of 46 a difficult language like Arabic, studied the Quran in the original and became almost its scholar. There are Bapu's many great followers who wield a great influence on the people. But hardly will there be any follower of Bapu, who has trained as many votaries of truth and non-violence, and devoted and sincere workers as Vinoba has. (Proficiency in work is yoga). In this sense Vinoba is a true yogi. Very few workers have Vinoba's harmony of thought, word and deed. His life is a melodious music. Such followers are a glory to Gandhiji and satyagraha.

Indian Words Used In The Above Article And Their Meanings

1. Ashram - A residential colony of social and religious workers
2. Brahmacharya - Celibacy, Continence
3. Brahmasutra - A book on Vedanta philosophy, or a verse from it
4. Bhakari - A piece of Indian bread
5. Charkha - Spinning Wheel
6. Darshana - Sight view
7. Karmayogi - A follower of of path of action.
8. Khadi - Hand-spun and hand-woven cloth
9. Manu Smrit - Ancient Hindu law-book
10. Nyaya Sutra - A text-book on Logic written by Manu,
11. Puranic - Referring to books of Hindu Mythology
12. Ramayana - Name of the Hindu epic on Rama
13. Satyagraha - Insistence on truth, or the technique of non violent resistance evolved by Gandhiji
14. Satyagrahi - One who practises *Satyagraha*
15. Shankarbhashya - Commentary on Vedanta by Shankara
16. Takli - A spindle, turned by fingers without a wheel
17. Upanishads - Ancient philosophical writings of the Hindus
18. Vaisheshik Sutra - Another work on Indian Logic and Physics
19. Yogadarshana - The system of Yoga,
20. Yogi - One practising Yoga
21. Smriti - A Code of Laws.

BEGINNER'S COURSE IN AFRIKAANS

The External Division of the University of South Africa has now instituted a correspondence course for beginners in Afrikaans. Modern and scientific methods of instruction are used i.e. gramophone records (where necessary). No previous knowledge of the language is required.

Full particulars are obtainable from:

The Director Of External Study,
University Of South Africa,
P. O. Box 1513, PRETORIA.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns. Apply:

306 Commissioner St,
Jeppe, Johannesburg.

SWEETMEATS

Pure Wholesome Healthy

★ APPETISING—
★ DISTINCTIVENESS of Flavour.
★ Combined with INGREDIENTS of the PUREST QUALITY go into the making of our SWEETMEATS.
★ Made by our experts whose knowledge and experience of the delicate art of preparing these Oriental DELICACIES.
★ Assure YOU of the most PALATABLE SWEETMEATS money can buy anywhere in SOUTH AFRICA.

અમે દરેક જાતની મીઠાઈઓ બનાવીએ છીએ
બહાર ગામના ઓર્ડરોને સંભાળથી તાકીદનું ધ્યાન આપીએ છીએ.

★ Great care is exercised in the PACKING and DISPATCHING of country and foreign orders.
★ WE assure you of PROMPT, HYGENIC SERVICE with the GUARANTEE of SATISFACTION.

We specialise in:
Birthday Cakes, Wedding Cakes, High Class Fruit Cakes, Pastries, and Naan etc.

—By—

Victory V Lounge

(Cnr: Grey & Victoria Streets,)
Phone 24965. — — DURBAN.)

FAREWELL RECEPTION TO MR. CHARI

"COLOUR prejudice is not created by legislation, it is in the heart. It is not action, but reaction. It threatens the outlook of a people. It must be completely destroyed from the heart. I am happy to state that I return to India with the conviction that it has neither affected my way of thinking nor embittered me by the developments in South Africa."

Mr. R. T. Chari, Secretary to the High Commissioner for India in the Union, expressed this view at a farewell reception in his honour, organized by the Transvaal Hindu Seva Samaj, at Gandhi Hall, Johannesburg, on November 11, Mr. Z. V. Parekh presiding.

Mr. Chari added that all humanity is one, and there should be no barriers based on colour in any society. India was not without her social discriminations, but fortunately they are fast beginning to crumble under the imact of freedom.

His mission, he said, was successful in that nothing was done by the Indian Government and people to prejudice the interests of the indigenous population of the Union.

Mr. Z. V. Parekh, president of Transvaal Hindu Seva Samaj, garlanded the distinguished guest and said that Mr. Chari was called upon to perform many of the functions of the High Commissioner, and he did so with ability and courage. "We have not seen fruits of his labour in the political sphere, but the cantacts he made and the work he did serve as a precedent to his successors in the office." Mr. Paresh concluded.

Mr. P. S. Joshi said that 11th November marked the 91st anniversery of the arrival of Indians in South Africa, and it would be a fitting memorial to their services to Natal, if a centenary was celebrated nine years later. The Indian services were as significant as those of the Huguenot settlers and the Voortrekkers from the economic angle, and it was a pity that movement was on foot to segregate, ostracise and repatriate them. South Africa furnished a striking example of an administration which nourished race hatred and penalised qualities of head and heart of the non-European people.

Advocate A. I. Minty, Rev. B. L. E. Sigamoney, Mr. J. Nanabhai, Dr. Vallabhbhai Patel, Mr. Dayabhai B. Patel and Mr M. Bhagoobhai also joined in paying tribute to the services of Mr. Chari.

MORAL RE-ARMAMENT

Speaking at the world assembly of Moral Re-Armament held recently at Caux, Mr. Piet Naude, farmer, Eastern Transvaal said:

Moral Re-Armament is bringing the answer in South Africa to the division between Europeans and Africans. When I started the farm I had one ambition and it was to become a top farmer. To help me to reach that end I decided to keep my thumb on the African workers, so that my neighbours would say, "By gosh, he is a man." Then I met MRA and I saw that I wanted to get the best out of my workers only to fill my pocket. I wanted to give back as little as possible. When I faced the four moral standards, I had many things to put right. I had to apologise to some of the African workers whom I had ill-treated. I also had to pay some money back to them. This brought quite a new relationship between us.

I also began to give them better food, and before I left for Caux. I started to help them to build better houses. MRA has given me a deep care for my African workers and I have no labour shortage on my farm today, although this is one of the big problems in South Africa. I am only one of many farmers who have started to live this way.

Some time ago I was invited to meet an African labour leader. He is a bitter man and he hated the South Africans who spoke Afrikaans. He was fighting for the idea, "Africa for the Africans." It was very difficult for me to meet this man. When I met him he told me of the feelings he had against Afrikaans-speaking people. He accused them of many things. I knew that much of it was the truth, and I admitted it. I told him about my change and I said "I am sorry for my behaviour" I then told him about the restitution I had made to my workers and I suggested we should take a time to listen to the Big Spirit to find out "not who is right, but what is right." That quiet time was a challenge to me as well as to him, and both of us decided to fight for better relationships. Today he is fighting for unity. If this can happen in South Africa and to South Africa what could happen to the world?

Stocked by all good Tailors

Albein Serges

and

Beintex Suitings

TRADE ENQUIRIES ONLY

BEINASHOWITZ BROS.

WHOLESALE WOOLLEN MERCHANTS

333 Pine Street, DURBAN.

Box 2689. Tel. Add.: "SUITINGS." Phones: 20063 & 63512.

BRITISH JOURNALISTS AND PEACE

By HUGH BROCK, Assistant Editor, 'Peace News,' London

RECENT moves by Journalists in Britain in the interests of peace are most encouraging. Early this year a number of British pacifists sent a letter to the Press, asking other pacifist journalists to meet with them with the object of considering "whether there is any way in which the pacifist journalists can join with those who hold the same belief, in an endeavour to instil a mood of conciliation into the minds of some of their colleagues who bear so much responsibility in influencing the public in their attitude to international problems at this grave and critical time." This letter was signed by:

Bernard Boothroyd, Editor of 'Peace News;' Hugh Brock, Assistant Editor of 'Peace News;' Bernard Canter, Editor of 'The Friend;' Brian Cummings, Assistant Editor, 'Business Publications;' Frank Edmead, Sub-Editor of the 'Manchester Guardian,' and later member of the Quaker Delegation to Moscow; C. L. Elliott; F. J. Oughton; M. D. Oughton.

In a very short space of time they made contact with a number of other pacifist journalists and others who were sympathetic to the objects they had in mind. At their first meeting, however, they learned that another group of journalists, mainly drawn from the big National papers, and which became known as the Fleet Street Group, had been meeting on the initiative of Ritchie Calder, Ted Castle (former Editor of 'Picture Post,') "Vicky," 'News Chronicle cartoonist and James Cameron, over the publication of whose reports on Korea arose the resignation of Tom Hopkinson, another Editor of 'Picture Post.'

It soon became clear that the two Groups were working along very similar lines, and the Pacifist Group decided their most useful work could be done as part of a larger Group. When the Fleet Street Group inaugurated the Fleet Street Forum, the Journalists' Peace Group decided to merge with them, whilst at the same time Hugh Brock, the Peace Group's hon. secretary, was instructed to keep a roll of pacifist journalists, in order that the pacifists could meet at any time when it was felt necessary.

The first general meeting of the Fleet Street Forum attracted some two hundred Journalists, completely crowding the room which had been taken at the Cock Tavern Restaurant in Fleet Street, and attracting many of Britain's leading journalists to it.

Among its functions, the Forum will invite leading journalists who have gathered first-hand information and experience on international affairs to address the Forum in a series of "off the record talks. These talks will not be reported in any way, so that the journalists themselves can be fully informed about international affairs, and the informant will be free to talk without any fear of victimisation. It will also:

Encourage discussion and working relationships with American and other Overseas journalists in this country.

Seek to establish contacts and regular exchanges of information with like-minded journalists in the United States and elsewhere.

Consider, as the occasion demands, practical steps such as public meetings, letters to the Press, pamphlets and deputations through which its members can provide the facts and explain their views on the grave issues of peace and war.

In an open letter to the Press announcing the setting up of the Forum, the following journalists appended their signatures:

Ritchie Calder Hannen Swaffer, Ted Castle, Douglas Warth, Tom Driberg, M.P., James Cameron, and Preston Benson, and stated that the Forum: "will seek to rally a body of opinion within the profession, and in all editorial offices, to ensure the fair presentation of facts on this paramount issue of peace and war, and in association with the professional organisations to support any misrepresentation, by corruption of fact or emphasis."

An indication of the way in which many of the journalists are thinking is illustrated by the fact that one of our greatest political cartoonists has pledged himself never to draw anything which will in any way encourage hatred or aid the drift to war.

Preston Benson, of the London "Star," and an early member of the Peace Pledge Union, is Chairman of the Forum.

Geoffrey Goodman, of 113 Shoe Lane, E.C.4, is the Secretary.

NEW MYSTERY COMIC SERIAL

LESLEY SHANE

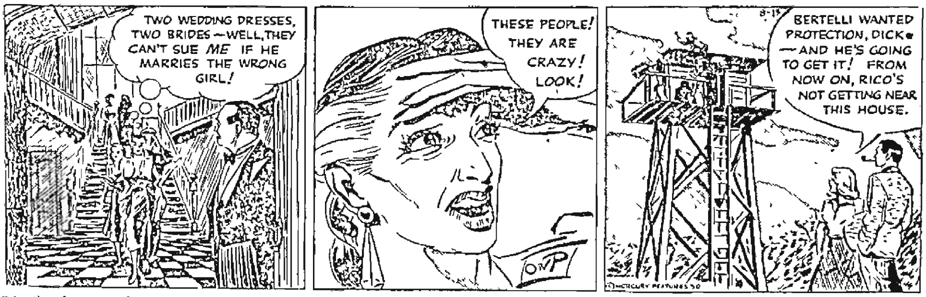

INFRA all rights reserved *To be continued*

Save Money On **FURNITURE**

SPECIAL WHOLESALE DEPARTMENT TO CATER FOR STOREKEEPERS

Write for Price Lists and Illustrations of Factory-made Furniture:

Bedroom Suites, Diningroom Suites, Lounge Suites, Office Furniture, Kitchen Furniture and Occasional Furniture

You can also send Customers to our Showrooms to be served on your behalf or sell to them from our Catalogue which we can supply on application.

SIMPLEX FURNITURE FACTORY (PTY.) LTD.,

64 Alice Street, DURBAN.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

પુસ્તક ૪૯ મું—અંક ૪૫ | શુક્રવાર તા. ૧૬ નવેમ્બર, ૧૯૫૧. | છુટક નકલ પેની.૬

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૧૬ નવેમ્બર, ૧૯૫૧.

યુનાઇટેડ નેશન્સ અને આપણું ભાવી

યુનાઇટેડ નેશન્સની બેઠક આ વખતે પેરીસ ખાતે ભરાઈ છે. યુનીયનમાં હીંદીઓ પ્રત્યેની વર્તણુક વિષેની હીંદની ફરિયાદ તેની સમક્ષ આવતાં દુનીયાની નજર ફરી એકવાર સાઉથ આફ્રીકાપર સ્થીર થશે. અત્યાર થીજ હીંદની ફરિયાદ, જાણવા મુજબ, એજેન્ડાની લગભગ છેડે મુકવામાં આવેલી છે અને આખી દુનીયાના ભાવિને લગતા વધારે ગંભીર સવાલોની આગળ એ સવાલ વિસાત વગરનો ગણાઇ જાય તો અમને જરાયે તાજુબી નહિ થાય. તેમ છતાં હકીકતમાં દુનીયાના ભાવિનો આધાર એ સવાલ પરજ રહ્યો છે. કેમકે તેમાં એકલા હીંદીઓનો જ નહિ બલકે સઘળા એશીયાવાસીઓનો અને બીન-ગોરાઓનો સવાલ રહ્યો છે. સવાલ એ રહેશે કે યુરોપીયનો દુનીયાના કોઇપણ ભાગમાં કેવળ પોતાની ચામડીના રંગનાજ આધારે પોતાને માટે વધારે સારી સ્થિતિનો ઇજારો લઇ શકે કે કેમ, અને સુધારાનું ધોરણ શું એજ છે કે તેનું માપ કાઢવાને એ કરતાં બીજાં વધારે ઉચ્ચ ધોરણો છે? સવાલ સવેગે ગોરા વિરૂદ્ધ બીન-ગોરાનો બનતો જવા લાગ્યો છે. આ ઘણાજ મોટા સવાલ આગળ સાઉથ આફ્રીકાના ત્રણ લાખ હીંદીઓનો સવાલ બહુ નાનો થઇ પડે છે. છતાં તે એટલોજ નથી. ત્રણ લાખ હીંદીઓની પાછળ દુનીયાની કુલ વસતીના પાંચમાં ભાગ કરતાં વધારે વસતીની શુભેચ્છાનો સવાલ રહ્યો છે. ગોરી આલમની સમક્ષ બે વસ્તુઓ વચ્ચે પસંદગી કરવાનું રહ્યું છે. એટમ બોમ્બ અથવા કચડાયેલી અને ચુસાયેલી બીન-ગોરી આલમની શુભેચ્છા. એજ સવાલ સાઉથ આફ્રીકા સમક્ષ પણ ઉભેલો છે. જોવાપરથી એટમ બોમ્બ વધારે આકર્ષક ભાસે છે. પરંતુ "તલવારનો ઉપયોગ કરનારનો તલવારથી જ નાશ થશે" એ બાઇબલનું વાકય ભુલવું જોઈતું નથી. દુનીયાનું વિનાશમાંથી નિવારણ શુભેચ્છા વડે જ થઈ શકશે અને યુનાઇટેડ નેશન્સ સંસ્થાએ પુર્ણ ગંભીરતાથી અને પુર્ણ શાંતીથી જે સવાલની ચર્ચા કરવાની રહેશે તે એ કે દુનીયાની શાંતીને માટે એટમ બોમ્બનો ઉપયોગ થતો શી રીતે રોકવો અને દુનીયાની શુભેચ્છા શી રીતે જીતવી અને સમસ્ત દુનીયામાં તેને શી રીતે પોષવી.

યુનીયનના ત્રણ લાખ, જેટલા હીંદીઓનો સવાલ યુનાઇટેડ નેશન્સના મેદાનમાં સફળતાથી લડી શકાય એ વિષે અમને ઘણી શંકા રહે છે. "આપ મુવા વિના સ્વર્ગે નહી પહોચાયા." તેથી આ સવાલ ખરી રીતે અહિ સાઉથ આફ્રીકામાં જ અને લાગતા વળગતા લોકોએ જ લડવાનો છે. આ દેશમાં તેઓ જીવનનો કેયો માર્ગ લેવા ઇચ્છે છે તેની તેઓએ પસંદગી કરવાની છે. સરકારે તેઓને જે દરજ્જો આપેલો છે તે જો તેઓ સ્વિકારી લેવા તઇયાર હોય તો પછી ફરિયાદ કરવાપણું કશું રહેતું નથી. તેમ કરવા જો તેઓ તઈયાર ન હોય તો દુનીયા સમક્ષ પોકારો કરીને નહિ પરંતુ પોતાના વર્તનથી તેઓએ તે બનાવી આપવું જોઇએ. હાલની સરકારની નીતી હીંદી સવાલનો ઉકેલ હીંદીઓને આ દેશમાંથી હાંકી કાઢીને લાવવાની છે. એ વસ્તુ તેણે છુપાવેલી નથી. જો આપણે રાજી ખુશીથી ચાલ્યા જવા તઇયાર નહિ હોઇએ તો તેની નીતી આપણે માટે આ દેશમાં જીવવું અશકય કરી મુકવાની છે કે જેથી ચાલ્યા જવાની આપણને ફરજ પડે. એટલે આપણી સામે પસંદગી ચાલ્યા જવાની અથવા નાશ પામવાની એ બેમાંથી એક રહેલી છે. જો આપણે ઉંદર નહિ પરંતુ મરદ હોઇએ તો ચાલ્યા જવાની સાફ ના પાડીશું અને આપણી સ્થિતિએ અડગપણે ઉભા રહી જે કોઈ પણ સત્તાની આપણને મારી નાખવાની હીંમત હોય તેને હાથે મરવા તઈયાર થઈશું. એ દ્રઢ નિશ્ચય અને તઈયારી જેવી આપણે બતાવીશું.—અને તે ઇશ્વરપર અડગ શ્રદ્ધા હોય તોજ બની શકે—તો વણમાંગી મદદ આપણી સમક્ષ આવી પડશે. તેનો અર્થ એ નથી કે તેનાપર આપણે મદાર બાંધીએ. આપણને આપણા સવાલ પરજ પુર્ણ શ્રદ્ધા હોવી જોઇએ અને તેને ખાતર જાન કુરબાન કરી દેવાની તઇયારી હોવી જોઇએ. "સેવાનો બદલો સેવાજ છે." તેમ કરતાં આપણે બેશક કોઇનું પણ, આપણા કટ્ટરમાં કટ્ટર શત્રુનું પણ બુરૂ નજ ઇચ્છીએ. એવી આત્મિક શક્તિ વડેજ આપણે જાતે બચી શકીશું અને દુનીયા બચી શકશે.

જેઓ એમ માને છે કે જનતા એ જ્યાં સુધી એ શક્તિ મેળવી નથી ત્યાં સુધી કશું નહિ થઇ શકે અને ત્યાં સુધી થોભવું જોઇએ તેઓને કયામતના દીવસ સુધી થોભવું પડશે. પ્રત્યેક વ્યક્તિએ પોતાની જાતનેજ સુધારવાનું શરૂ કરી દેવું જોઇએ અને જાતે કાર્ય કરતા થઇ જવું જોઈએ. તેનો ચેપ આપણે ધારી શકીએ તે કરતાં જનતાને વધારે ઝડપથી લાગશે.

આ કારણોથી યુનાઇટેડ નેશન્સમાં શું થશે તેમાં અમને બહુ રસ નથી. પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવાની આપણી પોતાની શક્તિને વિષે અમને વધારે ચિંતા થઈ રહી છે. આગ તો આપણે આંગણે આવી રહી છે જ્યારે આપણે નીરોની જેમ સારંગી વગાડતા હજુ પરવાર્યા નથી.

નોંધ

પોર્ટ એલીઝાબેથથી શ્રી. મણીલાલ ગાંધીને નૈતિક સહાનુભુતી

પોર્ટ એલીઝાબેથથી એક ગાત્રે શ્રી. મણીલાલ ગાંધીપર નીચે પ્રમાણે લખ્યું છે:

"રાજકીય ક્ષેત્રમાં તમારા છેલ્લાં પગલાંની મારાપર ઉંડી અસર થઇ છે. ૧૯૪૦ માં મહાત્મા ગાંધીજીએ આદરેલા વ્યક્તિમત સત્યાગ્રહનુ મને સ્મરણ થાય છે. આથી મારી પ્રાર્થનાના થોડાક શબ્દો તમારાપર મોકલવા પ્રેરાયો છું. માનવતાની સેવા અર્થે ઇશ્વર તમને વધુ શકતી આપો. મહાત્મા ગાંધીજીના મહાન આત્મા કટોકટીના સમયમા તમને દોરવણી આપશે. અમારી તમારા પ્રત્યે સંપુર્ણ સહાનુભુતી છે અને વખત જતાં માનવ હક માટેના તમારા ધર્મ યુદ્ધમાં ઘણા તમારા સાથે સામેલ થશે."

આફ્રીકનોના ભાવિપર પ્રારબ્ધ

આફ્રીકન નેશનલ કાંગ્રેસના વાર્ષીક બેઠક ડીસેમ્બર તા. ૧૫મીના બ્લુમ ફેનટીન ખાતે મળશે. કોંગ્રેસના સેક્રેટરીના કહેવા મુજબ એ સંસ્થાના આઝાદીની લડતના ઇતિહાસમા એ મોટામા મોટી બેઠક થશે.

બેઠક ત્રણ દિવસ ચાલશે. નોર્ધર્ન ટ્રાન્સવાલ કોંગ્રેસના પ્રમુખ મી. લેબાનાકા તરફથી તે ખુલ્લી મુકવામાં આવશે. આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસના સેક્રેટરી-જનરલ મી. ડબલ્યુ. એમ. સીસુલુ જણાવે છે કે કોંગ્રેસની બેઠક અગત્યની એટલા માટે થશે કારણ સરકારના જુલમગાર કાયદાઓની સામે સક્રીય પગલાં કેવી રીતે લેવાં તેનો નિર્ણય કરવામાં આવશે અને આંતર રાષ્ટ્રિય પરિસ્થિતિને અંગે પણ તે અગત્યની થઇ પડશે. મી. સીસુલુએ જણાવ્યું કે આંતરરાષ્ટ્રિય પરિસ્થિતિ સાથ આ બેઠકનો સંબંધ એટલા માટે છે કારણ કોઇ પણ યુદ્ધમાં

આફ્રીકનોએ ભાગ લેવો કે નહિ તેની ચર્ચા કરવામાં આવશે. ગયા વર્ષના પ્રમુખના ભાષણમાં એવું સ્પષ્ટ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ઘર આંગણેની લડતનો જ્યાં સુધી વિજયી અંત નથી આવ્યો ત્યાં સુધી આફ્રીકનો કોઇ પણ યુદ્ધમાં કોઇ પણ પ્રકારે સામેલ નહિ થાય.

લગ્નોપર પ્રતિબંધ મુકાવાનો ઈન્કાર

'નાટાલ વિટનેસ'નો જોહાનીસબર્ગનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે, યુનીયનમાં વસતા હીંદીઓને યુનીયનની બહાર જઇ લગ્ન કરવાની બંધી કરવા કશો ઠરાવ થયો હોવાનો પ્રીટોરીયા ખાતે સરકારી મંડળોમાં ઇન્કાર કરવામાં આવે છે. એક અખબારી હેવાલમાં એવા ખબર હતા કે સાઉથ આફ્રીકામાં હીંદીઓનો ભરાવો અટકાવવાના હેતુથી આવી મતલબનો આવતી પાર્લામેન્ટમાં સરકાર કાયદો લાવનાર છે. મને કહેવામાં આવ્યું છે કે એવો કશો કાયદો તઇયાર થયો નથી.

યુનોમાં સા. આ.નો હિંદી સવાલ

યુનાઇટેડ નેશન્સ સંસ્થાની જનરલ એસેમ્બલીએ તા. ૧૩મીના સાઉથ આફ્રીકાના હીંદીઓના હકોનો સવાલ એજેન્ડામાંથી બાતલ રાખવાની સાઉથ આફ્રીકાની દરખાસ્ત ઉડાવી દીધી. બાતલ કરવાના પક્ષમાં ચાળીસ વિરૂદ્ધ એક મત હતો. બાર ગેરહાજર હતા જેઓમાં બ્રીટન, ઓસ્ટ્રેલીયા, ન્યુઝીલેન્ડ, નેશનલીસ્ટ ચીન, નેધરલેન્ડઝ અને ગ્રીસ હતા.

સવાલ ઉભો થતાં સા. આ. ના ડેલીગેટ મી. જી. પી. જુરટે કહ્યું કે, સાઉથ આફ્રીકાના નાગરીકો પ્રત્યેની વર્તણુકની બાબત એ દેશના પોતાનાજ અધિકારની છે જેમાં કોઇ માથું મારી શકતું નથી. પછી એજ નાગરીકો મુળ વતની ભલે ગમે ત્યાંના હોય.

મી. જુરટે કહ્યું કે ગયા વર્ષના આ સભાના ઠરાવથી આ સભા બંધાએલી નથી. એ ઠરાવમાં એવું જણાવ્યું હતું કે એ બાબત ફરી ઉઠાવવી. હું એ બાબત દાખલ કરવા સામે વિરોધ ઉઠાવું છું કારણ તેની ચર્ચા તોજ થઇ શકે જો આ સંસ્થાનો તેમાં માથુ મારવાનો અધિકાર હોય, અને અમારી દ્રષ્ટિએ તેને માથું મારવાનો કે વચ્ચે પાડવાનો અધિકાર નથી. જો એ બાબત એજેન્ડામાં સ્વિકારવામાં આવશે તો સાઉથ આફ્રીકા એજેન્ડાને એ શરતે જ ટેકો આપશે કે આ બાબતના તેના વીરોધની નોંધ લેવામાં આવશે.

સમજી શકાય તેવું નથી

ઉપર મુજબના મથાળાં હેઠળ જોહાનીસબર્ગનું 'સ્ટાર' તંત્રીસ્થાનેથી લખે છે:

"હીંદી સવાલપરની તકરારની યુનાઇટેડ નેશન્સમાં ફરી ચર્ચા દાખલ કરવા સામે વિરોધ ઉઠાવવામાં સરકાર, એ સવાલ પ્રથમ હીંદ તરફથી દાખલ કરવામાં આવ્યો, ત્યારથી પડી ગયેલી પ્રથાને અનુસરી છે. સાઉથ આફ્રીકા હમેશાં માનતું આવેલું છે કે તેની હીંદીઓ પ્રત્યેની નીતી તેના દેશની અંગત બાબત છે, જેમાં યુનોને તેના ખરીતાની રૂએ માથું મારવાનો કશો હક નથી. એટલીજ સંગતતાથી યુનોની બહુમતી સાઉથ આફ્રીકાની એ દલીલનો વિરોધ કરતી આવેલી છે. એક દેશ તરીકે આપણી ખાનગી બાબતોમાં પરદેશની દખલગીરીનો આપણે ગમે તેટલો વિરોધ કરીએ પરંતુ દુનીયાના અન્ય દેશો સાઉથ આફ્રીકાના હીંદીઓના ભાવિ વિષે અને હીંદની એ બાબતની યુનોમાં ફરિયાદ વિષે તટસ્થ કેમ નથી રહ્યા એ સાઉથ આફ્રીકા વાસીઓએ સમજવાની જરૂર છે. તેનો ખુલાસો યુનોમાં મોટા ભાગના પુર્વના અને અન્ય દેશોએ સાઉથ આફ્રીકાના ગોરાઓ સામેના વીરોધના કારણે હીંદીઓનો પક્ષ લીધો છે એ હકીકતમાં નથી રહ્યો. અમેરીકા અને અન્ય પશ્ચિમના દેશો, જેમાંના કેટલાક સાઉથ આફ્રીકાના ઘણા સારા મીત્રો છે, તેઓ પણ સંમત થયા છે, કે આ સવાલ યુનાઇટેડ નેશન્સના અધિકારની બહાર નથી. તેનું ખરૂં કારણ એ છે કે હીંદી સવાલ વીષેની પોતાની નીતીમાં સાઉથ આફ્રીકાએ સ્થીરતા જાળવી નથી. અને હાલની સરકારની વલણુથી સ્થિતિ વધારે ગુંચવાઇ છે. એક તરફથી યુનીયનની હીંદી વસ્તી, જેમાંની મોટા ભાગની આ દેશમાં જન્મેલી છે, તે કાયદેસર સાઉથ આફ્રીકાની રઇયત છે, અને સાઉથ આફ્રીકાની સરકારના પ્રતિનિધીઓએ દરેક આંતરરાષ્ટ્રીય દ્રષ્ટિએ તેવીજ હોવાનો દાવો કરેલો છે. બીજી તરફથી યુનીયનની અંદર સરકાર હીંદીઓને અનિષ્ટ ગણી કાઢે છે અને કહે છે કે તેઓ અમારે જોઇતાજ નથી અને જે દેશમાંથી તેઓ અથવા તો તેઓના બાપ દાદાઓ આવ્યા હતા તે દેશમાં તેઓને પાછા મોકલી દેવા જોઇએ. તેઓને કહેવામાં આવી રહ્યું છે કે દેશના ભલાને માટે તેઓએ આ દેશ છોડી હીંદ ચાલ્યા જવું. પરંતુ સાઉથ આફ્રીકામાં તેઓની ફરિયાદોને જરાયે દાદ નહિ મળતાં જ્યારે તેઓ હીંદ તરફ નજર કરે છે અને હીંદ તેઓનો કેસ લડે છે ત્યારે તેઓને કહેવામાં આવે છે કે સાઉથ આફ્રીકાની રઇયત તરીકે તેમ કરવાનો તેને અધીકાર નથી. અને હીંદ અને યુનોને સાઉથ આફ્રીકાની બાબતોમાં માથું નહિ મારવાનું કહેવામાં આવે છે. બીજા લોકોથી આ વસ્તુ સમજી નહિ શકાય તેમાં કશી તાજુબી નથી."

એપાર્ટહેડના પસાર થઈ ચુકેલા સઘળા કાયદા

ગયે અઠવાડીયે કુરુનસ્ટાડમાં નેશનલીસ્ટ પાર્ટીની મીટીંગમાં ભાષણ કરતાં ટ્રાન્સપોર્ટ ખાતાના પ્રધાન મી. સાવરે જણાવ્યું હતું કે એપાર્ટહેડના સઘળા કાયદા સરકારે પસાર કરી નાખ્યા છે. થોડાંક વહીવટી પગલાં લેવાના બાકી છે, હવે કાયદા અમલમાં મુકવાના રહ્યા છે.

વહીવટી પગલાંથી ઉદ્યોગોમાં એપાર્ટહેડ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. સમાજમાં સરકારે પસાર કરેલા કાયદાથી દાખલ કરવામાં આવ્યું છે—ખાસ કરી પોપ્યુલેશન રેજીસ્ટ્રેશન એકટની રૂએ. રાજકીય ક્ષેત્રમાં ગયે વર્ષે કલર્ડોના મતાધિકારને લગતા પસાર કરવામાં આવેલા કાયદાથી દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.

શ્રી. મણીલાલ ગાંધીનું નીવેદન

શ્રી. મણીલાલ ગાંધીએ નીચે પ્રમાણે નિવેદન બહાર પાડયું છે:

"સરકારના એપાર્ટહેડના કાયદાનો ભંગ કરવા ડરબન મ્યુનીસીપલ લાયબ્રેરીની મેં પાંચ વખત મુલાકાત લીધી હતી. ત્રણ વખત ડરબનની મ્યુનીસીપલ બસ પર ચઢી અંદરના ભાગમાં જ્યાં કોઈ પણ બીન-ગોરા લોકોને દાખલ થવા દેવામાં આવતા નથી ત્યાં જઇ બેઠો હતો. બે વખત મારાં પત્ની મારી સાથે લાયબ્રેરીમાં તેમજ બસમાં આવ્યાં હતાં અને એક વખત મારી દીકરી પણ મારી સાથે લાયબ્રેરીમાં દાખલ થઇ હતી. તેમ છતાં હજુ સુધી અમારા કોઇની સામે પગલાં લેવામાં આવ્યાં નથી.

"ડરબન સીટી કાઉન્સીલે હવે નવો ધારો ઘડયો છે કે સીટી હોલમાં આવેલી લાયબ્રેરી કેવળ ગોરાઓને માટેજ છે અને તેમાં કોઇ પણ બીન-ગોરાથી દાખલ થઇ શકાશે નહિ અને મ્યુનીસીપાલીટી તરફથી ટુંક સમયપર બુક સ્ટ્રીટમાં ખોલવામાં આવેલી લાયબ્રેરી કેવળ બીન-ગોરાઓ માટે છે અને તેમાં કોઇ પણ ગોરાથી દાખલ થઇ શકાશે નહિ. આ એપાર્ટહેડની નીતી સંપુર્ણપણે અમલમાં મુકવાની સરકારની યોજના અનુસાર છે.

"ધારાઓના જાણી બુઝીને કરેલા ભંગને માટે સત્તાધીશોએ મારી સામે કશાં પગલાં નથી લીધાં એ હકીકતથી જણાય છે કે તેઓને પોતાની સ્થિતિના ખરાપણા વિષે શંકા છે. પરંતુ મને તો સંપુર્ણ ખાત્રી છે કે માણસ માણસ વચ્ચે જાતી કે વર્ણના આધારે ભેદ પાડવો એ અન્યાયી અને અનીતી ભરેલું છે અને તેથી તેને નમતું નહિ આપવાનો મેં દ્રઢ નિશ્ચય કર્યો છે.

"મારા આ પગલાંથી ગોરી પ્રજાને મારી વિરૂદ્ધ કરવાની મારી જરાયે ઇચ્છા નથી. બલકે તેની નૈતિક સહાનુભુતી જીતવાની હું આકાંક્ષા ધરાવી રહ્યો છું.

"આ પ્રતિબંધો દુર કરવામાં આવશે તો લાયબ્રેરી અથવા એવાં અન્ય જાહેર સ્થળો બીન-ગોરાઓ વડે ભરાઇ જશે એવો ભય તેઓએ રાખવાની કશીજ જરૂર નથી. આટલાં વર્ષો થયાં એ નથી બન્યું અને હવે પછી પણ એ બનવાકાળ નથી જો સત્તાધીશો એટલું સમજે કે તેઓએ ત્રીસ લાખ ગોરાઓનીજ માત્ર સગવડો પુરી પાડવાની નથી પરંતુ એક કરોડ બીન ગોરાઓની સગવડો પણ પુરી પાડવાની છે. સઘળાને માટે થવું જોઇએ તેમ સમાન સગવડો પુરી પાડવામાં આવે અને કોઇની પણ લાગણી દુઃખાય એવા પ્રતિબંધો ઉભા કરવામાં ન આવે તો તેઓ જોશે કે બીન-ગોરાઓ હમેશાં રહેતા આવેલા છે તેટલાજ કાયદાને અત્યંત વફાદાર રહેશે.

"સત્તાધીશો, જોવામાં આવી રહ્યું છે તેમ, જો મને છુટોજ મુકી દેવા ઇચ્છશે તો મારી લડત કંઇ એટલાથી અટકશે નહિ. જે હેતુને માટે હું લડી રહ્યો છું તે સિદ્ધ નહિ થાય ત્યાં સુધી એક યા બીજી રીતે તે હું ચાલુ રાખીશ."

દુર દેશથી આપણા સવાલ પ્રત્યે આવેલી સહાનુભુતી

એક માયાળુ ડચ બ્હેને હોલેન્ડથી શ્રી. મણીલાલ ગાંધીપર પત્ર લખ્યો છે જેમાંથી નીચેનો ભાગ વાચકો સમક્ષ રજુ કરીએ છીએ:

> ડચ પેસીફીસ્ટ યુનીયનના એક ન્હાના માસિકમાં મે વાંચ્યું કે સાઉથ આફ્રીકામાં તમારા પિતા પચાસ કે એથી વધુ વર્ષ પુર્વે ફીનીકસમાં રહેતા હતા ત્યાં તમે રહો છો. અને એ પણ વાંચ્યું કે જે શસ્ત્રો વડે તેઓ ત્યાં લડી રહ્યા હતા તેજ શસ્ત્રો વડે તમે લડી રહ્યા છો. આ વાંચીને મને ઘણો આનંદ થયો અને તમે કરેલા અપવાસ માટે તમને અભિનંદન આપવા ઈચ્છું છું.
>
> હું લખવા તો ઘણું વધારે ઈચ્છું છું. પરંતુ અંગ્રેજી ભાષામાં એટલી કાચી છું કે મારા હૃદયના ઉંડાણમાં રહેલા વીચારો હું યોગ્ય રીતે દર્શાવી શકતી નથી. છતાં એટલું કહેવા ઈચ્છું છું કે આ યુદ્ધોના અને યુદ્ધોના ભયના અને સર્વત્ર વર્તી રહેલા તિરસ્કારના ખરાબ વખતમાં મને જો કોઈએ શક્તી આપેલી હોય તો તે તમારા પિતાએજ આપેલી છે ...હું તો એક સાધારણ ડચ સ્ત્રી છું. મારા પતિએ એક વર્ષ પુર્વે મારા

હાથમાં સ્ટેનલી જોન્સે લખેલું "મહાત્મા ગાંધી" નામનું પુસ્તક મુકયું હતું. એ વાંચી હું તેમાં ઓતપ્રોત થઈ ગઈ. દુનીયાને તિરસ્કાર અને આફતમાંથી ઉગારવાનો સત્યાગ્રહ એ એક જ માર્ગ છે એ મને સમજાયું. ત્યાર બાદ આખું વર્ષ મારા ઘર કામમાંથી અને મારી ન્હાની દીકરીની સંભાળમાંથી 'બચેલા સઘળા વખતમાં મેં અત્રેના પુસ્તકાલ્યો માંથી તમારા મહાન પિતા પરના અને તેમના સુંદર કાર્ય પરના લગભગ સઘળાં પુસ્તકો વાંચ્યાં. તે પરથી મને એક વિચાર આવ્યો: હું જો તેમની આંખો જોવા પામી હોત અને તેમનો સાદ સાંભળવા પામી હોત તો હોલેન્ડમાં હું કંઇક સત્કાર્ય કરી શકી હોત....આજે હું એટલું જ કરી શકી છું કે મારી નાની દીકરીને દુનીયામાં જેટલું સારૂં અને સુંદર છે તેનું જ્ઞાન આપી શકી છું. એ તમારા પિતાને ઓળખે છે. અને પોતાની ફુલવાડી માંથી ગાંધી બાપુને માટે ફુલો વીણી લાવે છે અને પછી તેમની છબી આગળ મુકે છે. મોટી વયના લોકોને હું મારા ઘરમાં એકત્ર કરૂં છું અને તેઓને મહાત્મા ગાંધીજી અને તેમના કાર્યને વિષે સંભળાવું છું. કેટલાક લોકો ઉત્સાહ માં આવી જઈ સમજતા થાય છે કે દુનીયાને ઉગારવાનો એજ એકમાત્ર માર્ગ છે અને પછી જે યુવાનો શસ્ત્રધારી સૈનિકો થવાની ના પાડે છે અને તેને માટે સજાઓ પામે છે અને પોતાનો ધંધો ગુમાવી બેસે છે તેમને સહાયતા આપવા પેસીફીસ્ટ સંસ્થાને તેઓ આર્થીક મદદ આપે છે. એટલી જ જુજ સેવા હું કરી શકું છું. માનવજાતી આજે સવેગે ખાઈની અણીએ ધસી રહી છે....મહાત્મા ગાંધીજીના અનુયાયીઓએ સત્યાગ્રહના પ્રચારકો તરીકે બહારના દેશોમાં ફરવું જોઇએ. ...બિહારમાં તમારા ભુખે મરતા લોકો ને અથવા સાઉથ આફ્રીકામાં તમારા પીડીતોને મારાથી કંઈ પણ મદદ થઈ શકતી હોય તો તે કરવા ઘણી ખુશી થઇશ. તેઓને માટે અહિ હોલેન્ડમાં કંઇ પણ થઇ શકે ખરૂં? કઇ રીતે થઇ શકે એ જો હું જાણી શકું તો જરૂર કરવા ખુશી થાઉં.

તમે તમારા લોકોને માટેજ નહિ પરંતુ દુનીયાનાં સઘળા લોકોને માટે જે કરી રહ્યા છો તેને માટે હું આભારી છું.

ઉપલો પત્ર પસિદ્ધ કરવાનો હેતુ એ બતાવવાનો છે કે દુનીયામાં કેવા સારા લોકો વસે છે અને દુર દેશમાં પણ સાઉથ આફ્રીકામાં આપણા સવાલ પ્રત્યે કેટલી સહાનુભુતી ધરાવાઇ રહી છે. તેનાથી સત્ય અને ન્યાયને માટેની આપણી લડત આપણામાંથી શીથીલતા અને નામર્દાઈ દુર કરી મહાત્મા ગાંધીજીએ નિર્દેશેલા પ્રેમ અને અહિંસાના શસ્ત્રથી ચલાવવાને આપણે પ્રોત્સાહન લઇ શકીએ છીએ.

બસુટોલેન્ડનું ભાવિ

બસુટોલેન્ડ બ્રીટનના તાબા હેઠળ છે. ત્યાંથી અગીયાર દેશીઓનું પ્રતિનિધિમંડળ છેલ્લાં છ અઠવાડીયાંથી બ્રીટન ગયું હતું. બસુટોલેન્ડની નેશનલ કાઉન્સીલ તરફથી તેને બ્રીટન પાસેથી એવી ચોકસ ખાત્રી લાવવાનું સુચવવા માં આવ્યું હતું કે બસુટોલેન્ડ કોઇપણ સંજોગોમાં એ સંસ્થાનના વતનીઓની સીધી સંમતી વગર સાઉથ આફ્રીકાના હાથમાં સોંપી દેવામાં આવશે નહિ. રવીવારના લંડનના પત્ર 'ઓબઝરવર' મુજબ પ્રતિનિધિમંડળ ગયા રવીવારે બ્રીટીશ સરકારની કશી ખાત્રી વગર નિરાશ થઇ પાછું વળ્યું.

તેઓએ પીટીશન રાજા સમક્ષ રજુ કર્યું હતું અને કોમનવેલ્થ રીલેશન્સના પ્રધાન લોર્ડ ઇસ્મેની સાથે ચર્ચાઓ કરી હતી એ પુરી થયા બાદ તેઓ ને લાગ્યું કે બ્રીટીશ પ્રજાને તેઓની ઉંડી નીરાશાની અને ગંભીર ચિંતાની જાણ કરવી જોઇએ. અને તેથી શનીવારની રાતે પ્રતિનિધિ મંડળના પાંચ સભ્યોએ પોતાનું મૌન તોડયું હતું. પાંચ મુખીઓની હાજરીમાં બોલતાં મી. ન્ચી ન્ચીએ કહ્યું: ૧૯૪૯ માં બસુટો લોકોની સંમતી વિના બસુટોલેન્ડ સાઉથ આફ્રીકાને નહિ આપી દેવાની બ્રીટીશ સરકારને વીનંતિ કરનારો બસુટો નેશનલ કાઉન્સીલે ઠરાવ કર્યો ત્યારથી કોમનવેલ્થ રીલેશન્સના પ્રધાન પાસેથી એ બાબતની ખાત્રી મેળવવાનો અમે પ્રયત્ન કરી રહ્યા હતા. એ ખાત્રી અમને મળી નથી અને ફરી અમે ખાલી હાથે જઈ રહ્યા છીએ. આ અમારે માટે ઘણી જ દુ:ખદ બાબત છે. જો બ્રીટન અમને દગો દેશે તો આફ્રીકામાંના બ્રીટીશ તંત્રના ઇતિહાસમાં કદી નથી થએલો એવો વિશ્વાસઘાત થએલો ગણાશે. પ્રોટેકટરેટોનું ભાવિ નકકી કરવાની આ મંદતા અત્યંત વહેમ ઉપજાવનારી છે.

ડૉ. મલાને આ બાબતમાં થએલી મસલતોના સઘળા કાગળો પ્રસિદ્ધ કરવાની માગણી કરેલી છે. તેમનો હેતુ એ બતાવવાનો છે કે બ્રીટન પ્રોટેકટરેટો આપી દેવાની કેવી અણી ઉપર આવી ગયું હતું.

આ અમને નિરાશા ઉપજાવે છે. અમે પણ એ કાગળો પ્રસિદ્ધ કરવા માગણી કરીએ છીએ કે જેથી શું ચાલી રહ્યું છે તેની અમને જાણ થાય. બ્રીટીશ પ્રજાએ સમજવું જોઈએ કે અમે બસુટો લોકો જેઓ આજ સુધી વફાદાર રહ્યા છીએ તેઓ અમારી સંમતિ વિના લેવાયેલાં કંઇ પણ પગલાં ને વિશ્વાસઘાત થએલો ગણીશું.

બ્રીટન એવો નિર્ણય કરે કે બસુટોલેન્ડનું યુનીયન સાથે જોડાણ કરવું ડહાપણ ભરેલું છે તો બસુટો લોકો તેની સામે તેઓના છેલ્લા માણસ સુધી લડશે. બ્રીટીશ પ્રજાએ જાણવું જોઈએ કે ડા. મલાન સાઉથ આફ્રીકા માં પ્રજાસત્તાક રાજ્ય સ્થાપવાને બંધાયેલા છે. પ્રોટેકટરેટો તેના હાથમાં આવે નહિ ત્યાં સુધી દેખીતી રીતે તે સ્થાપશે નહિ. જેવાં તે તેના હાથમાં આવશે તેવા તે પ્રોટેકટરેટો પોતાના હાથમાં રાખી કોમનવેલ્થમાંથી નીકળી જશે.

રીપોર્ટ ખોટો ઠરાવાયો

બસુટોની રાણી મેન્ટસીબો સીસો, જે બ્રીટનથી ગયા મંગળવારે જોહાનીસબર્ગ આવી છે, તેણે લંડનમાં કોઇ પણ અખબારી, પ્રતિનિધિઓને એવું કહ્યું હોવાનો ઇન્કાર કર્યો કે બસુટોલેન્ડના ભાવિ વિષેનું તેનું મીશન નિષ્ફળ ગયું છે અને તે અને તેની સાથે ગએલા તેના બાર સલાહકારો નિરાશ થયા છે. સાપાનો લંડનનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે કોમનવેલ્થ રીલેશન્સના નવા સેક્રેટરી લોર્ડ ઇસ્મે બસુટોની રાણીને તે યુનીયન જવા પાછી ઉપડતી હતી તે પહેલાં મળ્યા ત્યારે તેમણે ત્રણે પ્રોટેકટરેટોને એવી ફરી ખાત્રી આપી હતી કે એ પ્રોટેકટરેટો યુનીયનને હસ્તે કરવામાં આવે તે પહેલાં ત્યાંના લોકો સાથે મસલત કરવામાં આવશે અને બ્રીટીશ પાર્લામેન્ટમાં તેની ચર્ચા કર્યા પહેલાં કશું કરવામાં નહિ આવે. કોમનવેલ્થ રીલેશન્સની ઓફીસમાં મેન્ટસીબો સીસો સાથેનાં બન્ને પ્રસંગોએ શું બન્યું હતું તેના આવતે અઠવાડીયે આમની સભામાં પ્રશ્નો પુછાશે.

આફ્રીકાનરોનો હીંદીઓ વિરૂદ્ધ પ્રચાર

ક્રુગર્સડોર્પ એ ટ્રાંસવાલમાં હીંદીઓના વિરોધીઓનું ધામ છે. ત્યાંથી એક ખબરપત્રીએ રવીવાર નવેમ્બર તા. ૪થીના પ્રસિદ્ધ થએલા 'દીગબ્લીક' નામના આફ્રીકાન્સ પત્રની એક કાપલી અમારાપર મોકલી છે તેમાં નીચે પ્રમાણેના ખબર આફ્રીકાન્સ ભાષામાં છાપવામાં આવ્યા છે

"ઘુસનારા હીંદીઓ સામે લડવા સંગઠીત થઇ રહેલા યુરોપીયનો અને બાન્ટુઓ"

ડરબનનો અમારો ખબરપત્રી જણાવે છે કે અત્રે એક યુરોપીયન સંસ્થા સ્થપાઇ રહી છે જેનો હેતુ ઘુસનારા અને હરકત કરનારા હીંદીઓ સામે અન્ય યુરોપીયનોનું રક્ષણ કરવાનો છે. હેવાલ મુજબ આ સંસ્થા બળ વાપરવાનો ઇરાદો રાખતી નથી પરંતુ સત્તાધીશો ને ધમકી આપવા વિનંતિ કરવાનો છે.

બીજી બાબતો સાથે આ સંસ્થા, જે હીંદીઓ વધારે પડતા ભાવો લઇ યુરોપીયનોને ઘુસતા હશે કાળાં બજાર કરતા હશે અને બીજાં ખોટાં કાર્યો કરતા હશે તેની પોલીસને જાણ કરશે.

હજુ કશા ખબર બહાર પડયા નથી પરંતુ સંભવ છે કે આ સંસ્થામાં ઘણા લોકોને દાખલ કરવામાં નહિ આવે. યોજના બીજાં શહેરોમાં પણ "છુપાં મંડળો" સ્થાપવાની છે સંસ્થા સાથે નિકટ સંબંધ ધરાવનારે અમારા ખબરપત્રીને કહ્યું હતું કે, "બધું લગભગ તઇયાર થઇ ગયું છે ટુંક મુદતમાં અમે પગલાં લેવાની આશા રાખીએ છીએ."

બાન્ટુઓની લડત

જોહાનીસબર્ગમાં "આફ્રીકન ઇમ્પ્રુવમેન્ટ મુવમેન્ટ" નામની આફ્રીકનોની સંસ્થા સ્થાપવામાં આવી છે જે બાન્ટુઓને ઘુસનારા હીંદીઓ સામે ઝુંબેશ ઉઠાવશે. આ સંસ્થા આફ્રીકનોને લોકેશનોમાં પોતાની દુકાનો, મકાનો મેળવવામાં અને કહેવાતી હીંદીઓની શોષણ નીતી સામે કામ કરવામાં મદદ કરશે. "ઇમ્પ્રુવમેન્ટ મુવમેન્ટ" ગ્રુપ એરીયાઝ એકટને ટેકો આપે છે અને તેના આગેવાન ઓરલેન્ડોના જેરી સીબીસી છે.

તાજુ ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું આદુ ૧/૬ રતલ

. મોટી કલીનું લસણ ૯ પેની રતલ.

ગોળ બાસકીટ ૧૧/- ડઝન. લાંબી અને સ્કવેર બાસકીટ ૧૮/- ડઝન.
પાન, બજાર ભાવ, ન્યુસપેપર, પાપડ ૮/૬ ૧૦૦.

ચોખાની પાપડી ૧૫/- ૧૦૦.

શેરડી ૩/- ડઝન પાઇનેપલ, પોપો રોજના બજાર ભાવ મુજબ. દેશી શાકભાજીમાં હાલમાં તુવરસીંગ, વેગણા, શેકટાની શીંગ, લીલાં મરચા કાચી કેરી (મરવા), શાકભાજી ૭/૬ થી ૧૦/- સુધીનું પારસલ પોસ્ટથી મોકલીએ છીએ.

દરેક જાતનું કોળા મળશે :

A. KADER & Co. (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

વિનોબા ભાવેની જીવન રેખા

(હરીપ્રસાદ વ્યાસ, વર્ધા)

(ગતાંકથી ચાલુ)

આશરે ૧૯૫૧ માં સ્વ. જમનાલાલજી સાબરમતી આશ્રમમાં બાપુના સહવાસમાં આવ્યા અને બાપુના પુત્ર થઇ કાર્યમાં લાગ્યા. તેજ દિવસોમાં જમનાલાલજીએ બાપુને કહ્યું કે: "બાપુ આ આશ્રમ ઘણો ભરાયો છે અને જગાની તાણ પડે છે તો એક શાખા વર્ધામાં કાઢો" આથી વર્ધામાં શાખા કાઢવામાં આવી અને ત્યાં વિનોબાજીની દેખરેખ નીચે કાર્ય શરૂ થયું. લગભગ ૩૦ વર્ષથી વિનોબાજી વર્ધાની આસપાસના ગામડાઓમાં શાખાઓ સંભાળે છે અને ત્યાંજ રહે છે. વર્ધા ગામથી દસ બાર માઇલના ઘેરાવામાં સ્વ. જમનાલાલજીની અનેક છુટા છવાયા જમીનોના ટુકડા હતા તેમાંથી તેઓએ સેવાગ્રામ, પોનાર, નાલવાડી, ગોપુરી, વિગેરે આશ્રમો માટે કાઢી આપ્યા. સેવાગ્રામ અને તેની આસપાસ બાપુની પ્રત્યેક ભાવનાને કાર્યમાં ઉતારનાર જુદી જુદી સંસ્થાઓ વસી છે. ખાદી કાર્યાલય, ગોસેવા, નઇ-તાલીમી સંઘ, અસ્પૃશ્યતા નીવારણ, ગ્રામ્યોદ્યોગ, હીંદી પ્રચાર સભા, વિગેરે સંસ્થાઓ છે. આની શરૂઆત ન્હાના પાયાપર વિનોબાજીએ કરી હતી.

ગીતાભક્ત

વિનોબાજીએ સત્યાગ્રહની બધી લડતોમાં ભાગ લીધો હતો. અને પ્રત્યેક વખતે જેલવાસ ભોગવ્યો છે. ૧૯૩૨ માં ધુળીયા જેલમાં હતા. ત્યારે જેલમાં દર રવીવારે ગીતાના એક અધ્યાય પંર પ્રવચન કરતા. સાને ગુરૂજી, કે જેઓ તેમની સાથે જેલમાં હતા, તે પ્રવચનની નોંધ લઇ લેતા. (આ લેખની ઘણી વિગતો સાને ગુરૂજીનું મરાઠી પુસ્તક "વિનોબાજી" પરથી લીધી છે.) તે પ્રવચનો તેમના જ્ઞાનની આપણને પીછાન થાય તેવા હતાં. "ગીતા પ્રવચન" નામથી તે મરાઠીમાં પ્રસીદ્ધ થયાં છે. જ્ઞાન સાથે તેઓ તે આચારમાં મુકતા તેથી તેમનો ભકતીભાવ માણસને ઘેલો કરતો. વિનોબાજી કહે છે "માતાના દુધ પર હું પહેલાં ઉછર્યો અને ગીતાના દુધ પર મારો ઉછેર વધુ થયો છે. હું હમેશાં ગીતા સમુદ્રમાં ડુબેલો રહું છું. કયારેક ઉપંર તરંગો પર તરૂં છું તો કયારેક અંદર ડુબકી મારૂં છું. ગીતાપર બોલવા માટે મારે કદી તઇયારી કરવી નથી પડતી. તે મારા હૃદયમાં ભરી પડી છે."

ગીતાનો કર્મયોગ તેમના રોમે રોમમાં વ્યાપેલો છે. અને તેથી ગીતાપર પ્રવચન કરતાં તેઓ લીન થઇ જાય છે. ગીતાના બધાય અધ્યાય પવીત્ર છે પણ તેમાંય પાંચમો, નવમો, બારમો, અને પંદરમો વધારે પવીત્ર છે. ધુળીયા જેલમાં નવમાં અધ્યાયપર બોલતાં તેમની આંખોમાંથી અશ્રુધારા વહેવા લાગતી. ભકતી અને ભાવનાથી તેઓ વીન્હળ થઇ જતા. તાજેતરમાંજ ઉત્તરની યાત્રાએ જતા રસ્તામાં નાગપુરમાં ૧૯૪૩ ના દુષ્કાળના સ્મરણો તાજાં થતાં તે વિશે બોલતાં તેમની આંખોમાંથી આંસુની ધારાઓ ચાલી હતી.

નિરાભીમાની

એક વખત ધુળીયા જેલમાંથી સત્યાગ્રહીઓની ટુકડીને ખસેડી વિસાપુર જેલમાં મોકલતા હતાં. તેમને વિદાય આપવા જેલમાં ભાષણો ઘણાએ કર્યા. પછી વિનોબાજીનું ભાષણ થયું. ભાષણમાં તેઓ બોલ્યા "હમણા રામાયણની ભાષામાં બોલવાની રૂઢી પડી ગઇ છે. અંગ્રેજ સરકાર એટલે રાવણ, મહાત્માજી એટલે રામ, વલ્લભભાઇ હનુમાન, જવાહરલાલજી અંગદ. હું વિચાર કરૂં છું કે આ રામાયણમાં હું કોણ? વિચારતાં મને અહલ્યાની શીલા દેખાય છે. હુંજ શીલા થાઉ તો ઘણો કૃતાર્થ થઇશ. એમ મનમાં વિચારૂં છું."

વ્યકતીગત સત્યાગ્રહ

૧૯૪૦ માં ગાંધીજીએ "હીંદ છોડો" ઠરાવ પછી વ્યકતીગત સત્યાગ્રહ શરૂ કર્યો. તેમાં વિનોબાજીને પ્રથમ સત્યાગ્રહી તરીકે બાપુએ ચુંટયા. તે વખતે વિનોબાજી માટે લખતાં તેઓએ જણાવ્યું હતું કે "હું દક્ષિણ આફ્રીકાથી હીંદ આવ્યો તે પહેલાં તેઓએ ૧૯૧૫ માં કોલેજની કેળવણી અધુરી મુકી દેશ સેવા માટે ગૃહત્યાગ કર્યો હતો. સંસ્કૃતના તેઓ પંડીત છે. મારા શરૂઆતના કાર્યમાં જે પ્રથમ મને સાથીઓ મળ્યા તેમાના તેઓ પણ પ્રથમ સાથી છે. વરસની રજા લઇ સંસ્કૃત અભ્યાસ વધારવા ગયા હતા. અને વરસ પુરૂં થતાં બરાબર તેજ દીવસે તેઓ પાછા ફરી કામે લાગ્યા હતા. હું તો તેમના પાછા ફરવાની તારીખ ભુલી ગયો હતો. ભંગી કામથી તે રસોડાના કામ સુધીના બધાંજ કાર્યો રસ પુર્વક કરતા. એમની યાદ દાસ્ત ઘણી તીવ્ર છે. પોતે અભ્યાસી પ્રકૃતીના હોવા છતાં વધુમાં વધુ વખત તેમને કાંતણ પાછળ આપ્યો છે. અને એમાં જે નિપુણતા મેળવી છે તેવી ભાગ્યેજ કોઇ એ મેળવી હશે. ગામડાની ગરીબી અને તેની મૃતપ્રાય દશામાં ચેતન રેડવાની પ્રવૃતી કાંતણ છે એમ તેઓ માને છે. કાર્ય દ્વારા શિક્ષણ આપવાના મારા નઇતાલીમીના પ્રયોગોમાં તેઓ ખુબ મદદરૂપ બન્યા છે. કાંતણને મુળ ઉદ્યોગ ગણીને તેઓએ એક પુસ્તક લખ્યું છે. તેમાં તેઓએ હસનારને બતાવી આપ્યું છે કે, કાંતણ એ પાયાની કેળવણી માટે બીજા કોઇ પણ ઉદ્યોગ કરતાં ચડીયાતું સાધન છે. તકલી કાંતણમાં તેમની ગતીને આંટનાર હીંદમાં બીજું કોઇ મળવું મુસ્કેલ માનું છું. અસ્પૃશ્યતા તો તેમને મન મૃત પ્રાય થઇ છે. કોમી એકતાને વિશે એમને મારા જેટલીજ ધગશ છે. ઇસ્લામનું સર્વ શ્રેષ્ઠ માનસનો પરીચય મેળવવા તેઓએ અરબી ભાષાનું જ્ઞાન મેળવી મુળ ભાષાનું કુરાને શરીફ વાંચી જ્ઞાન મેળવ્યું અને તેને માટે એક વર્ષ રાત દીવસ મહેનત કરી. પોતાના પડોસીઓ માટે જીવંત સંબંધ કેળવવા તેમને 'આ જ્ઞાન જરૂરી લાગ્યું....

"શ્રી. વિનોબા વર્ષો લગી વર્ધાના મહીલાશ્રમના સંચાલક હતા. દરીદ્ર નારાયણના કાર્યની ભકતીને લઇ તેઓએ તે કામ છોડયું. અને પાસેના એક નાના ગામડામાં જઇ વસ્યા. ત્યાર પછી વધુ દુરના પવનાર ગામમાં જઇ વસ્યા છે. અહીં તેમના હાથ નીચે કેળવાયલા શિષ્યો સાથે કાર્ય કરે છે. તેઓ હીંદના રાજકીય સ્વાતંત્ર્યમાં માને છે. ઇતીહાસના તેઓ અભ્યાસી છે. અને તેઓ માને છે કે, ગામડામાં વસ્તી આમ પ્રજાને સારૂ રચનાત્મક કાર્યક્રમ વિના સ્વતંત્રતા મળવી મુસ્કેલ છે. તેમાં ખાદી મુખ્ય સ્થાને છે. જે અહીંસા તેમના હૃદયનો એક ભાગ બની છે તેના પ્રતીક રેટીયો છે એમ તેઓ માને છે. નીડર સત્યાગ્રહી તરીકે તેઓએ હમેશ ભાગ લીધો છે. રાજદ્વારી મંચોપર તેઓ કદી ચમકયા નથી. ઘણા સાથીઓની જેમ એઓ માને છે કે સવીનય ભંગ સાથે મુંગું રચનાત્મક કાર્ય ધોંધાટી યા રાજદ્વારી કાર્ય કરતાં ઘણું વધુ ઉપયોગી છે. તેઓ એમ પણ માને છે કે રચનાત્મક કાર્યમાં અંતરથી શ્રદ્ધા ન હોય તો અહીંસક પ્રતીકાર અશકય છે. અને તેઓ હીંસક યુદ્ધના સંપુર્ણ વિરોધી છે. આ યોગ્યતા તેમની પસંદગી માટે મને પ્રેરે છે."

ગાંધીજીની હત્યા પછી

બત્રીસ વર્ષ રચનાત્મક કામમાં ખુંચેલા રહ્યા અને ગાંધીજીની હત્યા પછી તેઓને જનતા સમક્ષ ઉભા રહી આશ્વાસન સાંત્વના અને માર્ગ દર્શન આપવાની જરૂર જણાઇ. ગાંધીજીના અવસાન બાદ તેઓએ દીલ્હીની આસપાસ નિરાશ્રીતોમાં ફરી કાર્ય કર્યું. અને પુનર્વસવાટના કાર્યમાં સાથ આપ્યો. પ્રવચનો અને પ્રાર્થનાઓ કરી લોકોના હૃદયને શાંતી આપવાનું કાર્ય કર્યું. ગાંધીજીના અવસાન પછી બીજે દીવસે કરેલા પ્રવચનમાં તેઓએ કહ્યું હતું કે: "આપણે માટે બાપુએ જે બેસુમાર કામ રાખ્યું છે તે આપણે પુર્ણ કરીએ. આપણે અસંખ્ય જાતીના અને પંથના લોકો ભેગા મળીને આ મુલકમાં વસીએ છીએ. ચાળીસ કરોડની વસ્તીનો આપણો દેશ છે. એ આપણું ભાગ્ય છે. પણ આપણે એક બીજાપર પ્રેમ રાખીને રહીએ તોજ એ આપણું સદ્‌ભાગ્ય નીવડે... ગાંધીજીએ પોતાના છેલ્લા ઉપવાસથી આપણને પ્રેમથી રહેવાનો બોધ આપ્યો છે. બધા માણુસો સરખા છે. એ આપણને તેમણે શીખવ્યું છે. હરીજન સેવા, ખાદી સેવા, ગામ સેવા કરીએ. ચાલો આપણે હાથમાં હાથ મીલાવી એક બીજાને રસ્તો બતાવતાં તેઓએ મુકેલા કાર્યને પુર્ણ કરીએ."

૧૯૪૮ માં સેવાગ્રામમાં એક સંમેલન તા. ૧૩–૧૪–૧૫ માર્ચના ભરાયું હતું. સર્વોદયના સીધાન્તોને વિકસાવવા બધા ગાંધીજીના સાથીઓનું સંમેલન હતું. ઘણા દેશ વિદેશના લોકોનું તે સંમેલને ધ્યાન ખેંચ્યું અને પરદેશના લોકો પણ તેમાં સામેલ થયા. વાર્ષીક સંમેલન દર વર્ષે ભરાય છે. આના પ્રચાર માટે "કરેંગે યા મરેંગે" ના જુસ્સાથી વિનોબાજી કામ કરી રહ્યા છે. પોતાના આશ્રમમાં આનો પ્રયોગ કરે છે. સત્તાવન વર્ષની વયે યુવાનોને શરમાવે તેવા શરીરશ્રમ કરે છે. ગયા માર્ચમાં હઇદ્રાબાદ જીલ્લાની શિવરામપલ્લીની પગપાળા યાત્રા કરી સામ્યવાદીઓના ત્રાસનો અભ્યાસ કરી લોકોને જમીન મેળવી સાંત્વન આપ્યું. ભુદાન યજ્ઞમાં તેમને આશરે ૧૬૦૦૦ એકર જમીન મળી હતી. અને હજી મળે જાય છે.

તા. ૨૨ મીના દીલ્હી જવા તેઓએ ફરી ઉત્તરની યાત્રા શરૂ કરી છે. હીંદ બહારની જીજ્ઞાસુ પ્રજાનું તેઓએ તેમના ભુદાન યજ્ઞ તરફ ધ્યાન ખેંચ્યું છે. વગર કચવાટે તેઓના ચરણ પાસે લોકો અરધો એકરથી લઇને ૧૦૦ એકર સુધી જમીન આપી દે છે. તેઓ કહે છે જે ખેડુતો મજુરી કરતા નથી તેમને જમીન રાખવાનો હક નથી. વધુમાં તેઓ કહે છે, હું પણ તમારો દીકરો છું. મારો ભાગ મને આપો.

સ્વ. મહાદેવભાઇએ વિનોબાજી માટે લખેલા શબ્દો ઉતારી ને તપસ્વીને મારી વંદના પુરી કરૂં છું.

"વિનોબાજીનો પ્રભાવ લોકો આજે નહીં જાણે. વરસો પછી જાણશે. તેઓ નૈષ્ઠીક બ્રહ્મચારી છે. એવા બીજા પણ હશે. તેઓ પ્રખર વિદ્વાન છે, તેવા બીજા પણ હશે. તેઓ સાદાઇને વર્યા છે, એમનાથી પણ વધુ સાદા બીજા હશે. તેઓ એક નીષ્ઠાથી રચનાત્મક કાર્યમાં મંડયા રહે છે, એવા ગાંધીજીના સાથીઓમાં બીજા પણ છે. એમના જેવી તેજસ્વી બુદ્ધી શકતી વાળાં પણ બીજા છે. પણ એમનામાં બીજી કેટલીક એવી વસ્તુઓ છે કે જે બીજા કોઇનામાં નથી. કોઇ નિશ્ચય કર્યો, કોઇ સિદ્ધાંત ગ્રહણ કર્યો, તો તેજ ક્ષણથી તેનો અમલ કરવો એ

એમનો પ્રથમ ગુણ, બીજો ગુણ હમેશાં વિકાસશીલ રહે છે તે છે. આપણા માં ભાગ્યે જ કોઈ હશે કે જે એમ કહે કે હું ક્ષણે પ્રતી ક્ષણે વિકાસ કરૂં છું. ગાંધીજી સીવાય બીજા કોઇનામાં મેં એ ગુણ જોયો નથી. આવા ગુણો ને લઇ ૪૩ વર્ષની ઉમ્મરે અરબી જેવી અઘરી ભાષાનો અભ્યાસ કર્યો અને કુરાને શરીફ પઢ્યા. બાપુના ઘણા અનુયાયી છે કે જેઓનો જનતા પર ખુબ પ્રભાવ છે. પણ બાપુના કોઇક જ અનુયાયી છે કે જેમનામાં વીનોબા જેટલા સત્ય, અહીંસા વિશેની ભકતી ભરી હોય.' અને જેમને બીજાના હૃદય માં તેની જ્યોત જલાવી સેવકો ઉભા કર્યા હોય. "યોગઃ કર્મસુ કૌશલ્યમ" એ અર્થમાં સાચા યોગી વીનોબાજી છે. એમના વિચાર, વાણી અને આ-ચારમાં જેવો એક રાગ છે એવો એક રાગ બહુ થોડા કાર્યકર્તાઓમાં હશે. "સંચાર કરો સકલ કર્મે શાંતી તો માર છંદ" કવીવર ટાગોરની આ પ્રાર્થના વિનોબા કદાચ પુર્વજન્મે કરી ને આવ્યા હશે. તેથી એમનું જીવન એક મધુર સંગીતમય છે. આવા અનુયાયીથી ગાંધીજી અને એમના સત્યાગ્રહની પણ શોભા છે."

સમાપ્ત.

પૈસો!

આજકાલ માણસો પૈસાને ખાતર માણસાઇ વેચી રહ્યા છે! જ્યાં જુઓ ત્યાં બસ પૈસો એ જ મુખ્ય વસ્તુ થઇ પડી છે. જાણે માણસાઈ કે પ્રેમ જેવી વસ્તુ જ વ્યવહારમાં ન હોય એવા કડવા અનુભવો માણસને ડગલે ને પગલે થાય છે. ગરીબ માણસ મરવા પડયું હોય અને જાહેર ધર્માદા હસ્પિતાલમાં કોઇ લઈ જાય, તો પેલો દરદી બિચારો હેરાનપરેશાન થઇ જાય. ત્યાંના નોકરો એની પરવા પણ ન કરે અને દાકતર સુધી એ પહોંચે તો ભગવાનનો મોટો ઉપકાર! પણ કોઇ ની પાસે પૈસા હોય અને પેલા નોકરો ને ખુશ કરે તો એનું કામ તરત થઇ જાય. જ્યાં જુઓ ત્યાં પૈસાનું જ જાણે રાજ હોય. રેલવેમાં શું કે સરકારી દફતરોમાં શું, બધે જ માણસો આ વાતથી ત્રાસી ગયા છે. જ્યાં ત્યાં લાંચરૂશવત આપીએ, તો જ કામ ચાલે, એવી દુઃખદ સ્થિતિ થઇ ગઇ છે! પૈસા કરતાં પણ ઉચ્ચ વસ્તુ આ દુનિયામાં છે, એ જાણે ભુલાતું જાય છે. સામો માણસ ભીડમાં હોય, મુશ્કેલીમાં મુકાયો હોય, ત્યારે તેને સહાય કરવાને બદલે પોતાતે એમાંથી શી રીતે કંઇક લાભ થાય, એની જ પેરવીમાં આજે માણસો જાણે પડેલા હોય એમ લાગે છે.

પૈસાની ખાતર નહીં પરંતુ પોતાના માનવબંધુઓની ખાતર, પોતાના દેશ માટે કે ભગવાનની ખાતર સારૂં કામ કરવામાં જ માણસાઇ રહેલી છે એ સત્ય આપણે જીવનમાં ઉતારવું જોઇએ. બીજાની પાસેથી પડાવી લીધેલા પૈસાથી મળનારૂં સુખ એ તો ક્ષણિક છે. આ વસ્તુ જે માણસ સમજે છે, તે પૈસાની પાછળ કદી પડતો નથી અને પોતાની માણસાઇને વેચતો નથી.

આ ઉચ્ચ સદ્‌ગુણ આપણને સામાન્ય દેખાતા માણસોમાં પણ નજરે પડે છે. એક વાર મુસ્લિમ સંત ઇબ્રાહિમ ને કોઇએ પુછ્યું:

"સાંઇબાવા, આજ સુધીમાં આપને મોટામાં મોટા ધર્માત્મા કોણ મળ્યો છે?"

સંત ઇબ્રાહિમે કહ્યું: "મને મોટા માં મોટા ધર્માત્માનાં દર્શન એક હજામમાં થયાં છે."

પેલો માણસ નવાઇ પામી પુછવા લાગ્યો, "એ શી રીતે બને?"

સંત ઇબ્રાહિમ બોલ્યા: "એક દિવસ મેં એક હજામને કહ્યું: 'ભાઇ ખુદાની ખાતર મારી હજામત કર.' તેણે ખુબ પ્રેમભાવથી મારી હજામત કરી, જાણે બાદશાહ કે અમીરની ન કરતો હોય! હજામત પુરી થઇ એટલે મેં તેને કહ્યું: 'ભાઇ, તને આપવા જેવું મારી પાસે હમણાં કંઇ જ નથી. પણ મને સૌથી પહેલું જે કંઈ મળશે, તે હું તને આપીશ.' એટલામાં મારો એક શિષ્ય મારી પાસે આવ્યો અને તેણે મને હજાર સોનામહોરોની એક થેલી ભેટ ધરી. હું તે થેલી પેલા હજામને આપવા લાગ્યો, ત્યારે તે બોલ્યો: 'સાંઇબાવા, તમે નહોતું કહ્યું કે, ખુદાની ખાતર હજામત કર?' મેં કહ્યું: 'એ વાત તો સાચી છે. પણ જરા જો તો ખરો; આ તો એક હજાર સોનામહોરોની થેલી છે!' પણ પેલા હજામે હસીને મને કહ્યું: 'સાંઇબાવા, ખરી સોનામહોરો એ થેલીમાં રહેલી નથી, પણ ખુદાની ખાતર કામ કરવામાં રહેલી છે.' બોલ ભાઇ, આ હજામને મોટામાં મોટો ધર્માત્મા કહેવો કે નહીં?"

'લોકજીવન'માંથી

—બરમા સરકારે છાપાની તમામ હરીફાઇઓને જુગાર ધારા નીચે સજાપાત્ર ઠરાવી છે.

ગ્રોસરી ક્યાંથી ખરીદશો?

"બનતી ઝડપે, સારો માલ, કિફાયત ભાવે મોકલાવશું" એમ અમેજ કહીએ, તેના કરતાં અમારા ગ્રાહકોના સંખ્યાબંધ પ્રમાણપત્રોમાંના થોડાંક આપીએ છીએ, તે વાંચશો એટલે આપને ખાત્રી થશે કે "ગ્રાહકોને સંતોષ આપવો" એ અમારો મુદ્રાલેખ અતિશયોકિત ભર્યો નથી:—

કેપટાઉનથી રા. રા. એન. ટી. ગોપોલ તેમના ૧૭–૭–૫૦ના પત્રમાં લખે છે:
"...બાદ લખવાનું જે આપે તા. ૩૦–૬–૫૦ ના જે માલ રેલ કરેલ તે હમોને તા ૧૩–૭–૫૦ ના રોજે મળ્યો છે ત બદલ આભાર અને માલ પસંદ છે...."

તા. ૬–૧૧–૧૯૫૦ ના પત્રમાં:—
"...તમારો માલ અમને ઘણા જ પસંદ પડવાથી રીપીટ ઓર્ડર મોકલું છું.
Yours faithfully,
A. I. Amin,

લુઇસ્ટ્રીખાર્ડથી મેસર્સ રામજીસ સ્ટોર વતી શ્રીયુત માધવજીભાઇ રામજી તા. ૨૨–૧૧–૫૦ ના પત્રમાં લખે છે:
"...સારો માલ ખાસ જાતે જોઇને અમારી ઉપર રેઇલ કરવા મહેરબાની કરશો. તમારૂં નામ અમોને ભટ બ્રધર્સ તરફથી મળેલ માટે..."

ગાંધીવડુ

કઠોર

ઘર–ગથ્થુ દવાઓ

હવન–પુજાની સામગ્રીઓ

બનારસી સાડી

એડ્રેસ:
૧૧૦ વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.
ફોન: ૨૪૮૪૫.

પરભુ નરસીંહ એન્ડ કું. (પી) લીમીટેડ
ડરબનની ૩૦ વર્ષની પુરાણી અને સુપ્રસિદ્ધ દુકાન.

સર્વ માલ સી. ઓ. ડી. થી મોકલાવવામાં આવશે.

એક રસિક નાટિકા

હૃદય પલટો

(શ્રી. સુરેશ ગાંધી)

આ સંસારમાં હજારો આપત્તિઓ અને યાતનાઓ આવી પડે છે. પણ જ્યારે એ માનવસર્જીત હોય છે ત્યારે એનાથી ત્રસ્ત, થયેલો માનવી ઉશ્કેરાય છે, અને સમગ્ર સંસારને જડમુળમાંથી ઉખેડી નાખવા એનું લોહી ઉકળે છે. પરિણામે એ માનવ મટી પશુ બને છે. પણ એ નરપશુને પણ માસુમ હૃદય હોય છે. એક દિન એવો આવે છે જ્યારે એના હૃદયની કુણી લાગણીઓ ઝણઝણી ઉઠે છે, એને નવો પ્રકાશ લાધે છે, એના જીવનમાં નવું ચેતન રેડાય છે અને એ સમજે છે કે વેરનો બદલો વેર નહીં પણ પ્રેમ છે. બુદ્ધ ભગવાનના આ અહીંસા અને પ્રેમના સિદ્ધાંતને આ નાટિકામાં ગુંથવાનો પ્રયાસ લેખકે કર્યો છે.

દર્શન પહેલું

[વૈભાર ગિરિમાં પ્રભુ મહાવીરનાં મંગલ પગલાં થયાં છે. રાજગૃહી નગરીના શ્રેષ્ઠીઓ અને પ્રજાજનોને એની જાણ રાજદુતોએ ઢોલ વગાડીને કરી. રાજકુટુંબ પણ એમના દર્શન કરવા ઝંખી રહ્યું હતું. સમસ્ત નરનારી મહાવીર સ્વામીના દર્શન કરવાની તઇયારીઓ કરવા માંડયાં.]

મેખલા : સાંભળ્યું સુલોચના? રાજદુતોએ હમણાંજ ઢોલ વગાડી જાણ કરી કે પ્રભુ મહાવીર શ્રમણોના સંઘ સંગાથે વૈભાર ગિરિમાં ઉતર્યા છે મારૂં હૃદય એમનું દર્શન કરવા ઝંખે છે.

સુલોચના : મારૂં અંતર પણ પ્રભુના પાદરવિંદ પુજવા નાચી રહ્યું છે. ચાલો આપણે જવાની તઇયારીઓ કરીએ.

મેખલા : આભુષણો પહેરી રથ જોડાવી અહીં આવ. આપણે બધા સાથે જ નીકળીએ. હું પણ કપડાં પહેરવા માંડું. પિતાજી પણ હમણાં આવતા જ હશે.

[સુલોચના જાય છે. લેખા આવે છે]

મેખલા : કોણ લેખા? કયાં ગઇ હતી?

લેખા : એ વાત કયાં અજાણી છે? વૈભારગિરિમાં પ્રભુ પધાર્યા છે. આખી નગરી આજે એ ખબરથી નાચી ઉઠી છે. લોકોનો ઉલ્લાસ સમાતો નથી. પ્રકૃતિ પણ ડોલી રહી છે.

મેખલા : કોણ એવું અભાગી હશે જે વિતરાગ પ્રભુના દર્શન કરવા આતુર નહિ હોય?

લેખા : મારગમાં મેં જોયું તો શ્રેષ્ઠીઓ પોતપોતાના રથ જોડાવાની તયારીઓમાં પડયા હતા. કુલવધુઓ એ સુંદર વસ્ત્રાલંકારો સજવા માંડયા હતા અને એમનો આનંદ સમાતો નહોતો.

મેખલા : માનવીને જેણે ધર્મ–અધર્મનું ભાન કરાવ્યું, નવી દૃષ્ટિ આપી, પાપ અને હીંસા, ક્રોધ, મોહ, માયા અને અભિમાનના માર્ગેથી પાછા વાળી પ્રત્યેક જીવ પ્રતિ દયા અને સમભાવ રાખતાં શીખવ્યું એ મહાજ્ઞાનીનાં ચરણમાં આજે દરેકનું ઉન્નત મસ્તક નમી રહ્યું છે.

લેખા : રાજગૃહીની પ્રજા તો ઠીક, રાજ અંતઃપુરમાં પણ પ્રભુનાં દર્શને જવાની તાલાવેલી લાગી છે. મેં જોયું તો રાજરાણીઓ અને રાજકુમારીઓ આભુષણો સજી રથ જોડાવાની તઇયારીમાં પડયા છે, તને કેટલી વાર છે મેખલા?

મેખલા : સુલોચનાની રાહ જોઇ રહી છું. તું પણ આવશે ને લેખા? આપણે બધા સાથે જ જઇશું. મારા બાપુ પણ હમણા જ આવશે. તું જા, કપડાં પહેરવા માંડ.

[સુલોચના પાછી આવે છે.]

મેખલા : કેમ પાછી આવી સુલોચના? આભૂષણો પણ સજ્યા નથી, અને મોઢું પણ પડી ગએલુ છે!

સુલોચના : બહુ અમંગલ સમાચાર લાવી છું, બેન.

મેખલા : જલદી કહે, મારૂં હૃદય ધડકે છે.

સુલોચના : વૈભારગિરિ પર પ્રભુના દર્શને જવાની આપણી બધી આશા પર પાણી ફરી વળ્યું.

મેખલા : કેમ?

સુલોચના : અર્જુન માળી નામના એક નરરાક્ષસ અને તેના સાથીઓએ જંગલમાં ત્રાસ ફેલાવ્યો છે. ઝાડી જંગલ અને ડુંગરાઓથી વીંટાયેલા વૈભાર પર્વતમાં ઝાડીની ઓથમાં છુપાઇને આ જંગલી માણસે અનેક વટેમાર્ગુઓને મારી નાખ્યા છે અને યાત્રાળુઓને ઉપાડી જાય છે એવા ખબર રાજાના ગુપ્તચરો લાવ્યા છે.

લેખા : ઓ પ્રભુ! હવે શું થશે?

સુલોચના : રાજાના દુતોએ પ્રજાજનોને વિનતિ કરીને જણાવ્યું છે કે કોઇએ જોખમ વહોરીને વૈભારગિરિ પર ન ચઢવું.

મેખલા : ત્યારે દર્શન નહિ થઇ શકે? જે આનંદથી આજે રાજગૃહીની પ્રજા નાચી રહી હતી એ આનંદનો આવો કરૂણ અંત?

સુલોચના : દુતોએ કહ્યું છે કે જેમને જીવ વહાલો ન હોય તેઓ પ્રભુનાં દર્શન કરવા જઇ શકે છે. દુતોની એ ખબરથી લોકોએ એમના રથ છોડાવી નાખ્યા છે, રાજકુટુંબની વ્યથાનો પણ પાર રહ્યો નથી. ઘેરઘેર નિરાશાની છાયા ફરી વળી છે અને પુરનારીઓએ અલંકારો ઉતારી નાખ્યા છે.

મેખલા : શું આ સાચું છે સુલોચના?

સુલોચના : મારામાં શ્રદ્ધા હોય તો સાચું માનજે.

મેખલા : એટલે રાજગૃહીમાં શું એવું કોઇજ નથી જે મોતની સામે થઇને પ્રભુનાં દર્શન કરવા જાય?

સુલોચના : અત્યારે તો એવું જ લાગે છે. દેખીને મરવા કોણ જાય?

મેખલા : ખરેખર, પ્રભુ શું આજ અપૂજ્ય રહેશે! એમને વંદવા કોઇ જ નહિ જાય? વિતરાગ મહાવીરને જ્યારે ખબર પડશે કે એક હીંસક માનવીનાં ત્રાસથી ડરીને રાજગૃહી નગરીની પ્રજાએ જીવને વ્હાલો ગણ્યો ત્યારે આ નગરીની વીરશ્રી માટે તેમને હલકો મત બંધાશે.

[મેખલાના પિતા સુદર્શન શેઠ આવે છે.]

સુદર્શન : ના પુત્રી, એવું નહિ બને. જ્યાં સુધી હું જીવતો બેઠો છું ત્યાં સુધી રાજગૃહીના ઉજ્જવળ નામ પર એ કલંક નહિ ચડવા દઉં.

મેખલા : બાપુ તમે?

સુદર્શન : હા મેખલા. હું રાજગૃહીનું કલંક ધોઇ નાખીશ. વિકરાળ જંગલ વીંધીને એ હીંસક નરરાક્ષસનો સામનો કરીને હું પ્રભુ મહાવીરને વંદવા જઇશ. મહામુની અપૂજ્ય નહિ રહે. હું જ ત્યાં જઇને રાજગૃહી વતી મારી માનસપુજાની અંજલિ' એમનાં ચરણે ધરાવીશ.

મેખલા : પણ બાપુ, ત્યાં જવામાં કેટલું જોખમ છે એ તમે સાંભળ્યું ને? મને પણ સાથે લઇ જાવ તો? હું પણ તમારી સાથે આવવા તલસું છું.

સુદર્શન : ના પુત્રી. તું અહી જ રહે. વિકરાળ વનપશુઓથી વીંટાયેલા એ ઘોર જંગલમાં તારૂં કામ નથી. નારી આપત્તિઓથી ડરી જાય.

મેખલા : પણ બાપુ, એ જંગલી અર્જુન તમને મારી નાખશે અને અમે રાહ જોઇને બેસી જ રહેવાના.

સુદર્શન : જીંદગીમાં મૃત્યુ એક જ વાર આવે છે અને હસતાં હસતાં મોતને ભેટવું એ વીરનું મૃત્યુ છે.

સુલોચના : પણ ત્યાં જવામાં જરા પણ સલામતી નથી. હીંસક બનેલાં એ માનવીએ વનમાર્ગ ઉજ્જડ કરી દીધો છે. પશુ પણ ત્યાં ફરકી શકતું નથી.

સુદર્શન : મને એનો ડર નથી. અને માનવીને માનવીનો ડર શા માટે હોય? એ હીંસક બનીને પ્રવાસીઓને રંજાડી રહ્યો છે, તોફાન મચાવી રહ્યો છે. પણ અંતે તો એ માનવી છે. ક્રોધે એને પશુ બનાવ્યો છે.

સુલોચના : પણ એ તમારો સંહાર કરશે. પ્રભુદર્શનની તમારી ઝંખના અપુર્ણ રહેશે.

સુદર્શન : મને એની લેશમાત્ર ચીંતા નથી. પ્રભુનુ નામ રટતાં હું મૃત્યુ પામીશ એ જ મારે મન લ્હાવો છે.

મેખલા : બાપુ, તમારી શ્રદ્ધાવાણી સાંભળીને આજ મારો આનંદ સમાતો નથી.

સુદર્શન : શેની શ્રદ્ધા?

મેખલા : રાજગૃહી નગરીનો એક પ્રતિનિધિ પ્રભુનો સત્કાર કરી શકશે એની.

સુદર્શન : તો હું જાઉં પુત્રી?

મેખલા : રહો બાપુ. તમારો રથ જોડાવી આપું.

[બધા જાય છે.]

દર્શન બીજું

[વૈભારગિરિના જંગલના વાંકાચુંકા માર્ગે પુરપાટ દોડયો જતો શેઠ સુદર્શનનો રથ અચાનક થંભી જાય છે. ગીચ ઝાડીમાંથી એક તીર આવીને ઘોડીના પગમાં વાગે છે અને અશ્વ થોભી જાય છે સુદર્શન વિસ્મય પામીને આમતેમ જુવે છે. ત્યાં વિકરાળ, પશુ જેવી મુદ્રાવાળો કુરૂપ માનવી રથની સામે આવીને ઉભો રહે છે. એના હાથમાં મોટું ખડગ છે. એનું નામ અર્જુન]

સુદર્શન : કોણ છે તું? રથને શા માટે અટકાવ્યો?

અર્જુન : હજુ મને નથી ઓળખતો એ જ નવાઇની વાત છે. જેની હાકથી વનરાજી કંપે છે, હીંસક પશુઓ ગુફાઓમાં ઘુસી જાય છે અને પંખીઓ ઝાડની ડાળી પરથી નીચે તુટી પડે છે એ હું, અર્જુન!

સુદર્શન : ઓહ! તો અર્જુન તું પોતેજ એમ?

અર્જુન : એમાં આશ્ચર્ય પામવાની જરાય જરૂર નથી. વૈભારગિરિનું ઝાડેઝાડ અને પશુપંખી મને ઓળખે છે.

સુદર્શન : રાજગૃહી નગરી પણ તને ઓળખે છે અર્જુન! તારા જુલ્મ અને ત્રાસની વાતોથી આજે પ્રજા તને શ્રાપ આપી રહી છે, અને તને ધિક્કારી રહી છે.

અર્જુન : કારણ?

સુદર્શન : તારા અત્યાચારોથી તેં સંસારની કોમળતા અને પ્રેમની લાગણીને કચડી નાખી છે. જે પર્વત

પર પ્રભુ મહાવીરની પધરામણી થઇ છે એ માર્ગને રૂંધી નાખી, યાત્રીઓને રંજાડ કરી, અત્યાચાર ફેલાવી, તેં હાહાકાર મચાવ્યો છે.

અર્જુન: મને એની ખબર છે એટલે જ ત્રાસ ફેલાવી રહ્યો છું. તમે માનવીઓ પ્રેમ અને લાગણીને પંપાળો છો, હું એને ઠોકરે મારૂં છું કારણ કે હું એને ધિક્કારૂં છું. મારા જેવા હીંસક રાની માનવીને એ શબ્દોની સુગ છે.

સુદર્શન: કારણ?

અર્જુન: એ ઇતિહાસ બહુ લાંબો છે. અત્યારે ઉકેલવાની જરૂર નથી. આજે તો મેં એક જ કામ હાથમાં લીધું છે.

સુદર્શન: શેનું?

અર્જુન: માનવજાતને જડમુળથી ઉખેડી નાખવાનું, સંસારના સૌંદર્યને કચડી એને ઉજ્જડ કરી નાખવાનું.

સુદર્શન: પણ શા માટે? આવા સુંદર શબ્દો બોલે એ પશુ કે હીંસક ન હોઇ શકે.

અર્જુન: મારી ખુશામત કરીને મને છેતરી નહિ શકે. મારી સાથે આવવું જ પડશે.

સુદર્શન: કયાં?

અર્જુન: મારી ગુફામાં. ત્યાં અનેક પશુ અને માનવીના હાડકાંઓનો ઢગલો પડયો. છે. મારૂં લોહીભીનું ખડગ તારૂં લોહી પીવાને તલસી રહ્યું છે.

સુદર્શન: મરવાથી ડરતો હોત તો આ માર્ગે જ ન આવત અને તારા હાથે મરવામાં પણ આનંદ છે.

અર્જુન: તારૂં નામ? આવું હીંમત થી બોલી શકે એવો માણસ મેં પહેલી જ વાર જોયો.

સુદર્શન: રાજગૃહીનો નગરશેઠ છું મારૂં નામ સુદર્શન.

અર્જુન: કઇ ઇચ્છાથી આ તરફ જતો હતો?

સુદર્શન: ગભારગિરિ પર પધારેલા પ્રભુ મહાવીરના દર્શન કરવાની ઇચ્છા થી જઇ રહ્યો હતો. એ ઇચ્છા પુરી કર્યા પછી મારો વધ કરી શકે છે.

અર્જુન: એ જ તારી અંતિમ ઇચ્છા છે?

સુદર્શન: હા.

અર્જુન: ચાલ હુંજ તને ત્યાં લઇ જાઉં, પણ દર્શન પતાવી જલદી મારી સાથે આવવું પડશે.

સુદર્શન: મારૂં વચન આપું છું, અહીંથી કેટલુંક દુર છે?

અર્જુન: બારે વિકટ ઝાડી વટાવવી પડશે. ત્યાર પછી અશોકના વૃક્ષોનું વન આવે છે. એમાં કોઇ શ્રમણોએ આવીને વાસ કર્યો છે. મને એની ખબર છે પણ સાધુસાધ્વીઓ સંસાર થી વિરકત હોવાથી હું એમને રંજાડતો નથી.

સુદર્શન: ત્યારે સંસારીઓ પ્રત્યે જ તને વેરભાવ છે એમ જ ને?

અર્જુન: હા.

સુદર્શન: એમણે તારૂં શું બગાડયું છે?

અર્જુન: મેં એકવાર તો કહ્યું કે એ ઇતિહાસ બહુ લાંબો છે. એને ઉકેલવાની જરૂર પણ નથી. ચાલ આગળ થા. ઝાડીમાં પગપાળા જવું પડશે.

[ઘીચ ઝાડી વીંધી બંને અશોક વનમાં પ્રવેશે છે, પ્રભુ મહાવીર અને શ્રમણોનો સંઘ બંનેને આવતા જુવે છે.]

મહાવીર: ખામેમી સવ્વે જીવા
સવ્વે જીવા ખમંતુ મે
મિત્તિ મે સવ્વ ભુએસુ
વેરં મજઝ ન કેણઇ;

અર્જુન: સુદર્શન, આ સાધુ શું બોલે છે?

સુદર્શન: પ્રભુ કહે છે કે સંસારનાં સર્વ જીવોની હું ક્ષમા માગું છું. સર્વે જીવો મને ક્ષમા આપો.

અર્જુન: સાધુને કોની ક્ષમા માગવાની હોય.

મહાવીર: માનવી માત્ર જાણ્યે અજાણ્યે અનેક જીવોને દુભવે છે. એમની ક્ષમા માગવી જોઇએ.

અર્જુન: કેવું સુંદર બોલો છો? તમારી અમૃત જેવી વાણી, શાંત સુખ મુદ્રા, વગેરે જોઇને મારામાં કેવો ફેરફાર થઇ રહ્યો છે! સુદર્શન ચાલ અહીંથી જતા રહીએ.

સુદર્શન: જવું હોત તો આવત શા માટે?

મહાવીર: અર્જુન; સુદર્શન અહીં આવીને બેસો.

અર્જુન: તમે મારૂં નામ જાણો છો, પ્રભુ?

મહાવીર: હા, અર્જુન, મને ખાતરી જ હતી કે પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરવા અને શાંતિ શોધવા તું અહીં આવશે જ.

અર્જુન: આ હાથે અનેક પાપ કર્યા છે. શાંતિ મળશે?

મહાવીર: પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરવા થી અંતર હળવું થાય છે અને શાંતિ મળે છે.

અર્જુન: આપના દર્શન કરવાથી જાણે અંધારૂં દુર થતું હોય અને પ્રકાશ આવતો હોય એમ લાગે છે.

મહાવીર: મારા દર્શનથી નહિ, પણ તારા કર્મનાં બંધન તુટી રહ્યા છે એથી.

અર્જુન: તમારી વાણી મારામાં ચેતન રેડે છે. મારી વાત સાંભળશો પ્રભુ?

મહાવીર: પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરવા નો દરેકને હક્ક છે.

અર્જુન: તો સાંભળો પ્રભુ. એક વાર હું પણ આ સામેની રાજગૃહીમાં રહેતો હતો. રાજાના બગીચાનો માળી હતો. મારે પણ સુંદર સ્ત્રી હતી અને મારો સંસાર પ્રેમથી છલકાઇ જતો હતો.'

સુદર્શન: તો માનવીની માનવતા મુકી આવો પશુ કેમ બન્યો?

અર્જુન: માનવીની પશુતાએ મને પશુ બનાવ્યો. વૈશાખી પુર્ણિમાની રાત હતી. મારી સ્ત્રી પુજારણ બની મંદિરમાં નૃત્ય કરી રહી હતી. એવા માં અચાનક કેટલાક માણસોએ આવી એના ઉપર અત્યાચાર કર્યો. મને મરણતોલ માર માર્યો. સવારે મેં જાગીને જોયું ત્યારે મારી સ્ત્રી મારા પગ પાસે મૃત્યુ પામી હતી.

સુદર્શન: માનવ જાતને શરમાવે એવો આ ઘોર અત્યાચાર કહેવાય.

અર્જુન: એ બનાવ પછી મને માનવ જાત પર તિરસ્કાર છુટયો, વેરની જવાલાથી હું બળવા લાગ્યો, નોકરી છોડી દીધી અને ખડગ લઇ, થોડા સાથીઓને ભેગા કરી મેં પેલા અત્યાચારીઓને મારી નાખ્યા. એમનું લોહી પીધું અને આ જંગલમાં આવી ને વસવા લાગ્યો.

સુદર્શન: ખરેખર વિચિત્ર વાત લાગે છે.

અર્જુન: ત્યારથી મેં સંસારના પ્રેમ, લાગણી અને દયા એ બધાને દુર કર્યા. માત્ર એક જ વેરની જવાલા થી સળગતો રહ્યો છું. અનેક માનવીને મેં મારી નાખ્યા છે, આ પથરાયેલા જંગલો અને ઝાડીમાં પશુઓ સાથે પશુ બનીને પડયો છું, અને માનવ જાત પર વેર વાળું છું. પણ આજે–

મહાવીર: આજે આ પરિવર્તન કેમ થયું અર્જુન?

અર્જુન: આપની શાંત, સૌમ્ય, પરમ તેજસ્વી મુખમુદ્રા જોઇ બધો ક્રોધ શમી ગયો. વેરની જવાલા બુઝાઇ ગઇ. હૃદયમાં અપાર શાંતિ અને કરૂણા છવાયાં.

મહાવીર: એ જ શાંતિ અને કરૂણા તારો ઉદ્ધાર કરશે. વેરઝેર છોડીને પ્રત્યેક પ્રત્યે પ્રેમથી જોવા માંડીશ તો જે શાંતિને તું ઝંખે છે એ મળશે. કામમાંથી મોહ, મોહમાં થી ક્રોધ, અને ક્રોધમાંથી સર્વનાશ સર્જાય છે. એ સર્વનાશમાંથી બચવા નો એક જ માર્ગ છે. સર્વ પ્રાણી માત્ર પ્રત્યે દયા અને ક્ષમાથી જોજે.

અર્જુન: આજ તમારી ઉપદેશ વાણી સાંભળી મારા અંતરના દ્વાર ખુલી ગયા. અંધકાર ચાલ્યો ગયો, શાંતિ અને પ્રેમનો–પ્રકાશ આવી રહ્યો છે. એ પ્રેમમાં મારૂં હૃદય ન્હાઇ રહ્યું છે. હવે મારી એક જ ઇચ્છા છે, સ્વીકારશો પ્રભુ?

મહાવીર: શી ઇચ્છા છે?

અર્જુન: સાધુ બની આપની સાથે આવવાની, મને પણ એક ચીવર આપો!

[મહાવીર વસ્ત્ર ફાડીને આપે છે,]

મહાવીર: લે અધું ચીવર ઓઢી લે.

અર્જુન: ધન્ય થયો હે મહાશ્રમણ!

(પડદો)

જુનુ જાણીતુ માનીતુ

યુનીયન પ્રીન્ટીંગ વર્કસ

બુકસેલર્સ, સ્ટેશનર્સ અને જનરલ ડીલર્સ.

દરેક જાતનાં અર્બી, ઉર્દુ, પારસી, અંગ્રેજી, હીંદી ભાષામાં બધા વિશય ના પુસ્તકો—કીતાબો, કુરાને શરીફો હમેશાં મોટા જથ્થામાં રાખવામાં આવે છે.

યુનાની—વૈદકીય—સ્વદેશી દવાઓ—અત્તરો હમેશાં મળશે.

સંવત ૨૦૦૮ સાલના પંચાંગો કલેન્ડરો આવી ગયાં છે

ગુજરાતી પ્રેસના મશહુર મોટા પંચાંગ	શી. ૫–૦
જન્મભુમીના ,, ,, ,,	,, ૫–૦
સંદેશના ,, ,, ,,	,, ૫–૦
,, ,, નાના ,,	,, ૨–૬
હીંદુ તીથીના–મુસ્લિમ–અંગ્રેજી તારીખોના રોજ ફાડવાના કલેન્ડર પેડ.	શી. ૨–૬

એક વખત પધારી અથવા ઓરડર આપી ખાત્રી કરો.

UNION PRINTING WORKS

Leading Indian Booksellers, Stationers and General Dealers

89—91 Victoria Street, DURBAN.

Phone: 22662—Telegrams "JEEWA." Estd. 1914

સ્ત્રી શકતી

દુનિયામાં ઉમદામાં ઉમદા વસ્તુ કઇ? બત્રીસલક્ષણી સ્ત્રી.

—હોવેલ

સ્ત્રીઓમાં મોટામાં મોટો અવગુણ હોય તો તે આ છે: પુરૂષ જેવા બનવાની ઇચ્છા કરવાનો.

—ઇ. મેઇસ્તર

સ્ત્રી! એટલી બધી સુંદર કે એની પુજા કેમ કરવી તેની સમજ ન પડે; એટલી દિવ્ય કે એના પર પ્રેમ કેમ ઢોળવો એના સમજ ન પડે.

—મિલ્મેન

કંકાસણી સ્ત્રીની સાથે વગડા જેવા ઘરમાં વસવા કરતાં ઘરના મોભારાની ધારે વસવું સારૂં.

—અંગ્રેજી કહેવત

સ્ત્રીઓની ખુશામત કરતા પુરૂષો એમને ઓળખતા નથી; એમને ગાળો દેતાં પુરૂષો તો એમને એથી પણ ઓછું ઓળખે છે.

—શ્રીમતી ડી. સાઅ

સ્ત્રીઓને સન્માનો! તેઓ તો પાર્થિવ જીવનવેલમાં દિવ્ય ગુલાબ ગુંથે છે.

—શીલર

હું ભગવાનનો પાડ માનું છું કે એણે મને પુરૂષનો જન્મ ન આપ્યો. કેમ કે નહિતર મારે એક સ્ત્રીને પરણવું પડત!

—શ્રીમતી ડીસ્ટેઅલ

સ્ત્રી સામે દલી કરવી મુશ્કેલ હોય છે તેમાં ભણેલી સ્ત્રી સામે તો મૌનજ એક સાચો માર્ગ કહેવાય.

—ર. વ. દેસાઈ

જ્યાં નારીઓની પુજા થાય છે ત્યાં દેવોનો વાસ થાય છે.

—સંસ્કૃત સુભાષિત

સતી સ્ત્રીનું સૌંદર્ય આધે ભડભડ બળતા અગ્નિ કે ઇજા ન પહોંચાડી શકે એટલે દુર લટકતી તેજસ્વી તલવાર જેવું છે. જો કોઇ એની ઘણી નજદીક જાય નહિ, તો નથી એ કોઇને બાળતું કે નથી કોઇને ઘાયલ કરતું.

—સરવાંતેજ

મોટે ભાગે પુરૂષ કોઇ વાત એક કાને સાંભળીને બીજે કાને કાઢી નાખે છે. સ્ત્રીઓ બંને કાને સાંભળે છે અને મોંથી બહાર કાઢે છે.

—અજ્ઞાત

દુનિયામાં ખરાબ સ્ત્રી કરતાં કોઇ વધુ ખરાબ નથી. અને સારી સ્ત્રી કરતાં કોઈ વધુ સારૂં નથી.

—યુરિપિડસ

સ્ત્રીઓના સત્સંગમાં જ સારી રીતભાતનો પાયો નંખાય છે.

—ગટે

સ્ત્રી એટલે સર્જનહારનું શ્રેષ્ઠ સર્જન.

—હર્ડબ

પુરૂષ પાસે પોતાની ઇચ્છા હોય છે, જ્યારે સ્ત્રી પાસે રસ્તો હોય છે.

—હોમ્સ

પ્રભુ સ્ત્રીને સુંદર બનાવે છે, શયતાન એને મોહક બનાવે છે.

—વીકટર હ્યુગો

સ્ત્રી એ કાચો ઘડો છે.

—પીટર

પુરૂષના નિશ્ચયાત્મક અભિપ્રાય કરતાં સ્ત્રીનું અનુમાન વધુ ચોકકસ હોય છે.

—કીપ્લીંગ

કોઇ પણ સ્ત્રી કદરૂપી હોતી નથી એ તો એમને સુંદર દેખાવ કરતાં આવડતું નથી.

—લાબરૂયેર

સ્ત્રીઓની આંખોમાં કાયદાથી પણ અધિક શકિત હોય છે. અને કોઈ પણ વિચારથી પણ એનાં આંસુ વધુ પ્રભાવશાળી હોય છે.

—સેથીલી

જે પુરૂષ સ્ત્રી પ્રત્યે અસીમ શ્રદ્ધા ધરાવતો નથી. તેને વાસ્તવમાં પુરૂષ કહેવડાવવાનો અધિકાર જ નથી. જે સ્ત્રી પોતાના ઉચિત વ્યવહારથી પુરૂષને પોતાનું સન્માન ન કરવા પ્રેરી શકે તેને વાસ્તવમાં સ્ત્રી કહેવડાવવાનો અધિકારજ નથી. સ્ત્રી અને પુરૂષમાં વૈમનસ્ય એ તો નરી મુર્ખતા છે.

—લેમર્ટીન

ઇશ્વરને બાદ કરતાં આપણે જો કોઇના વધુ ઋણી હોઇએ તો તે સ્ત્રીના છીએ. સૌ પ્રથમ તો આપણા જીવન ના માટે, અને પછી એ જીવનને જીવવા યોગ્ય બનાવવા માટે.

—બોવી

વર્ધા શીક્ષણ યોજના

શિક્ષણ કેવી રીતે આપવું તેની સમજ ગાંધીજીના બેઝીક એજ્યુકેશન મુજબ ૨ ૦

રાષ્ટ્રભાષા શીખવા માટે

હીંદુસ્તાની—ગુજરાતી કોશ શી. ૧૦—૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ. ,, ૩—૦
ઇસ્લામનો સુવર્ણ યુગ. ,, ૪—૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

"ગોલ્ડ મેડલ" ક્વોલીટી

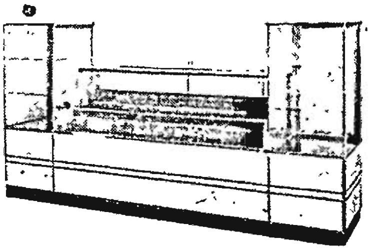

ફ્રાઈ-ક્લાસ ડીસ્પ્લે કાઉન્ટરો અને શૉકેસીસ રીફ્રીજરેટર કાઉન્ટરો

ચાલ યુનીટસ, ફીસ્ચર ફીટીંગ્સ ફોરા ફાયર, ઇ. વિ. નવાં સાધન કેટેલોગ મંગાવો.

એસોસીએટેડ શૉપફીટર્સ લીમીટેડ

જેની સાથે એક્સેલસીયર શૉપફીટરસ, લીમીટેડ, સા. આ. શૉપફીટરસ, લીમીટેડ.
રેન્ડ ઇસ્ટરશોમાં સુવરણ ચાંદ મેળવ્યા છે, તથા જોડાયેલા છે.

104 Marshal Street, (Facing Escom House)
Phone 33-4211/2 JOHANNESBURG. P. O. Box 6501

અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૧ નવેમ્બર	હીંદુ ૨૦૦૮ કાર્તિક	મુસલમાન ૧૩૭૧	પારસી ૧૩૨૧ શેહે. કદમી	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૧૬	વદ ૩	૧૫	૧૫	૪—૫૧	૬—૩૦
શની	૧૭	,, ૪	૧૬	૧૬	૪—૫૦	૬—૩૧
રવી	૧૮	,, ૫	૧૭	૧૭	૪—૪૯	૬—૩૨
સોમ	૧૯	,, ૬	૧૮	૧૮	૪—૪૮	૬—૩૩
મંગળ	૨૦	,, ૬	૧૯	૧૯	૪—૪૭	૬—૩૪
બુધ	૨૧	,, ૭	૨૦	૨૦	૪—૪૬	૬—૩૫
ગુરૂ	૨૨	,, ૮	૨૧	૨૧	૪—૪૫	૬—૩૬

ગ્રોસરી મળવાનું ભરોસા પાત્ર મથક

JHAVER HIRA & Co.
118 Victoria Street,
DURBAN.

Phone : 24932
Res. 24845.

અમારે ત્યાં

ગાંધીવટુ, કઠોળ, હવન, પુંજાની સામગ્રી અને લગન અંગેની દરેક જોઇતી વસ્તુંઓ મળશે.

ગ્રાહકોનો સંતોષ એજ અમારો મુદ્રા લેખ છે. એકજ વખત મંગાવી ખાત્રી કરો. માલ સારો અને ચોખ્ખો જાતી દેખરેખ નીચે મોકલવામાં આવે છે.
કંટ્રી ઓર્ડરો સી. ઓ. ડી., થી મોકલવામાં આવશે.

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેકટ ઇમ્પોર્ટસ

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ ઉલન રગ્સ, બ્લાન્કેટસ—બેબી બાળકો માટે
જાત જાતનો માલ. તેમજ ક્રેપડીજીન જ્યોરજેટ સાડીઓ
વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન : ૩૩-૨૬૫૧

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue

DURBAN.

NATHOO TABHA

TIMBER & HARDWARE MERCHANT & DIRECT IMPORTER

Door, Windows, Corrugated Iron, Cement, Monarch, Iron Duke, Buffalo, and Elephant brands paint or any other building material at reasonable/price.

Established 1907, NATHOO TABHA,
107 Queen Street, Phone 24647.
Telegraph "Mani," DURBAN.

M. J. PATEL

INTERNATIONAL SPORTS COMPANY

Importers & Exporters & General Commission Agents

10 Peking Road, Kawoon, HONG KONG.

Special attention is paid to indent orders

Write To Us For Further Particulars.

PROPERTY

If you are interested in selling or buying Property in any part of Johannesburg or Transvaal please contact:

K. J. TAVARIA

7 Kort Street, JOHANNESBURG.

Phone: 339859 or 228727.

પ્રોપર્ટી

જોહાનીસબર્ગ અથવા ટ્રાંસવાલના ના કોઇ પણ ભાગમાં
પ્રોપર્ટી વેચવી યા ખરીદવી હોય તો મળો:

કે. જે. તવારીઆ,
૭ કોર્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
ફોન : ૩૩૯૮૫૯ અને ૨૨૮૭૨૭.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરે ના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેકસ, પરસનલ ટેકસ, રેવન્યુ કલીયરન્સ સર્ટીફીકેટ અને ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં અમારી સલાહ લો.

29e Commissioner Street,

JOHANNESBURG.

બાળ ઉપયોગી સાહીત્ય

તમારાં બાળકોને સુંદર પુસ્તકો આપી તેમના જ્ઞાનમાં વધારો કરો

પાંચ ચરીત્રોનો સેટ

આમાં પાંચ ઇતીહાસીક મહાન નરોના ચરીત્રો છે.

કીંમત ૧૩/-

રેલ ગાડીની સફી ૨ ૬

શિશુગ્રંથાવલી

સેટ પહેલામાં ૧-પુસ્તકો ૧૧ ૬
સેટ બીજાની ૧૫ ૦

કીશોર ગ્રંથાવલી

૭ પુસ્તકોના સુંદર વાર્તાઓના સેટની ૧૪ ૬

ઇસપના પાત્રો, ગધેડા

બાળકોને માટે રમુજી પુસ્તક
કીમત ૨ ૦

શાંત પળોમાં ૨ ૬
સોક્રેટીસની સફર ૪ ૦

કેટલાંક પક્ષિઓ ૧ ૬

ભાગવત કથાઓ ૩ ૬

ચરિત્ર રત્નોનો સેટ ભાગ ૧ ૨ જેમાં પ્રત્યેક સેટમાં પાંચ પાંચ પુસ્તકો છે. પ્રત્યેક સેટની. ૭ ૦

કાયદા સંગ્રહ ૨

૧૦ થી ૧૨ વર્ષના બાળકો માટે ૧૩ પુસ્તકોનો સેટ.

કીમંત પા. ૧-૦-૦

૮ થી ૧૦ વર્ષના બાળકો માટે ૧૫ પુસ્તકોનો સેટ.

કીમંત પા. ૧-૫-૦

૧૨ થી ૧૮ વર્ષના યુવક યુવતી માટે આઠ સુંદર પુસ્તકોનો સેટ

કીંમત ૧૪/-

લીલી ૫ ૬
વીનુ ૫ ૬
ભાણુ ૫ ૩

બાળકોને બાંધવા ૨ ૦
ઈન્દીરાને પત્રો (નેહરૂ) ૪ ૦
બાળવાર્તાવળી ૩ ૦
ચપટી ધુળ ૨ ૦
ચતુરની વાતો ૩ ૦
જ્ઞાન ગોષ્ઠી ૨ ૦
લાલો ૫ ૬
ખજાનાની શોધમાં ૪ ૦

Obtainable From:

'Indian Opinion'

P. Bag,

Phoenix, Natal.

વાંચવા લાયક પુસ્તકો

ગાંધીજીનું સાહિત્ય

ગાંધીજીએ લખેલા અથવા ગાંધીજી ઉપર લખાયલા પુસ્તકોનો નીચે સમાસ થાય છે.

આત્મ કથા (ગાંધીજી) ૭ ૬
અમારા બા (કસ્તુરબા ગાંધી) ૪ ૦
ગાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર ૬ ૦
ગાંધીજીની સાધના ૫ ૩
ગાંધીજીના સમાગમમાં ૫ ૦
જીવન પરોઢ (શ્રી. પ્રભુદાસ ગાંધીએ ફીનીકસ આશ્રમ ના કેટલોક ઇતીહાસ પોતાના જીવન પરોઢ દરમ્યાન બનેલો આલેખ્યો છે.) ૧૧ ૦
ગાંધીવાદી આર્થીક યોજના ૫ ૦
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી) ૧ ૯
દક્ષિણ આફ્રીકાના સત્યાગ્રહનો ઇતીહાસ ૭ ૬
બાપુની પ્રસાદી (મથુરાદાસ ત્રીકમજી) ૫ ૦
બાપુના પત્રો: (આશ્રમની બેનો ઉપર) સંપાદક કાકા કાલેલકર ૨ ૬
પાયાની કેળવણી (ગાંધીજી) ૩ ૦
મહાદેવ દેસાઇની ડાયરી
ભાગ પહેલો ૧૦ ૦
,, બીજો ૧૨ ૦
,, ત્રીજો ૧૧ ૬
,, ચોથો ૮ ૯
ગાંધી વિચાર દોહન ગાંધીજીના વિચારોને સ્પષ્ટ કરતું પુસ્તક ૨ ૬
બાપુની કારાવાસની કહાણી (આગાખાન મહેલના એકવીસ માસનો ઇતીહાસ. લેખીકા ડૉ. સુશીલા નૈયર.) કીમત શી. ૧૫/૦.
પ્રેમ પંથ ભા. ૧ ૬
" " " ૨. ૯
રામ નામ (ગાંધીજી) ૨ ૦
આરાધના તેર દિવસો (વીનોબાજી) ૧ ૬
બાપુના—બા ને પત્રો (કસ્તુરબા પર લખાયલા પત્રો) ૨ ૬
કસ્તુરબા સ્મારક અંક ૧ ૦
ગાંધી સ્મારક અંક ૨ ૦
બાપુની ઝાંખી ૩ ૦
મંગળ પ્રભાત ૧ ૦
ગાંધીજીની સંક્ષિપ્ત આત્મ કથા (મથુરાદાસ ત્રીકમજી) ૨ ૬
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી) ૫ ૬
આશ્રમ ભજનાવલી ૧ ૩

કીશોરલાલ મશરૂવાલા કૃત

કેળવણીનો વીકાશ કી. ધ. મ. ૩ ૦
ગીતા મંથન (ગીતાજીનો સમજી શકાય એવી રીતે લખાણથી કરેલો અનુવાદ) ૭ ૬
ગીતા ધ્વની (ગીતાજીના ગુજરાતી શ્લોકો) ૧ ૩
સ્ત્રી પુરૂષ મર્યાદા (આજ કાલ સ્ત્રી, પુરૂષમાં લેવાતી છુટો ઉપર પુછાતા પ્રશ્નના જવાબરૂપે જે લેખો લખાયા છે તેનો સંગ્રહ) ૨ ૬

સમુળી ક્રાંતી ૫ ૦

જીવન ચરીત્રો

મારી જીવન કથા જવાહરલાલજી ૧૫ ૦
તેજ ચીત્રો પાંચ મહાન વીરોના ચરીત્રો ૬ ૦
મહાદેવ દેસાઇનું પુર્વચરીત્ર ૨ ૩
સરદાર પટેલ વલ્લભભાઈ પટેલ ૧૩ ૦
મારી જીવન કથા રાજેન્દ્ર પ્રસાદ ૧ ૦ ૦

કેટલાક વાંચવા લાયક પુસ્તકો

આપણી કોંગ્રેસ ૪ ૦
ઇન્દુને પત્રો (નેહરૂ) ૩ ૦
ચુપ નહી રહેવાય (ટાલ્સટોય) ૫ ૦
હકીકી અથવા સંસ્કૃતીનું ભાવી (રાધા કૃષ્ણન) ૨ ૦
જીવતા તહેવારો (કાકાસાહેબ) ૪ ૦
જગતના ઇતીહાસનું રેખા દર્શન ભા. ૧–૨. (નેહરૂ) ૧–૩–૦
ટાલ્સટોય અને શીક્ષણ ૨ ૦
ઓતરાતી દિવાલો (કાકા કાલેલકર) ૧ ૩
બુદ્ધ લીલા ૧ ૬
બુદ્ધ ચરીત્ર (પદ્ય) ૪ ૦
નવલ ગ્રંથાવલી ૫ ૬
સોવીયટ રશીયા. (રશીયા વીશે જાણવા જેવુ) ૧૦ ૦
શેક્સપીઅરના કથાનકો (વાર્તા સંગ્રહ) ૨ ૬
હજરત મહમદ (ઇસ્લામ ધર્મ ઉપર અજવાળુ પાડતું ન્હાનુ પુસ્તક) ૧ ૦
લોકમાતા (કાકા કાલેલકર) ૬ ૦
સ્મરણ યાત્રા (" ") ૫ ૦
હિંદી કોમી ત્રીકોણ ૬ ૦

ટોલસટોય કૃત

ઉત્તમ નવલકથાઓ

બે નવલકથાઓ ૫ ૦
દ્રષ્ટિ પરીવર્તન (નવલકથા) ૫ ૩

શરદ બાબુની નવલકથાઓ

અપુર્વ ભારતી ૧૨ ૬
અનુરાધા ૯ ૦
કાશીનાથ ૫ ૬
ચંદ્રનાથ ૪ ૦
ચરીત્રહીન ૧૩ ૬
છબી ૭ ૬
જીવન યાત્રા ૪ ૦
નવીના ૧૦ ૦
દુર્ગા ૮ ૬
દેવદાસ ૫ ૦
ત્રણ વાર્તાઓ ૨ ૬
સુભદા ૬ ૦

ટાગોર કૃત

પંચ ભુત ૬ ૦
માલંચ અને ચાર અધ્યાય ૫ ૩
ઘરે બાહિરે ૬ ૦
રાજર્ષી ૭ ૦
લાવણ્ય ૫ ૬
ચિરકુમાર સભા (ટાગોરકૃત) ૧૨ ૦

ટુંકી વાર્તાઓ અને નવલ કથાઓ

ચમેલી અને મતીમાં ૪ ૬
ચિત્ર લેખા ૮ ૬
અનુતરો વાર્તા સંગ્રહ ૨ ૬
ઓશાની વાતો ૬ ૦
મોહાન બોધપ્રદ નવલકથા ભા. ૧–૨ સેટની ૧૧ ૦
જય સીંહ સીધરાજ ૧૧ ૦
અણુયુદ્ધ ધારા ૮ ૬
આશાનું બીજ ભા. ૧ ૨ સેટની ૧૮ ૬
આવતી કાલ ૭ ૦
અપસરા (ચાર ભાગનો સેટ) ૧–૧૨–૬
અધુરી વાતો ૧૦ ૩
અમે બધા ૧૧ ૦
અથડાતા વાયરા ૭ ૩
ઉન્નયન નોવેલ ૯ ૦
ઉભીવાટ ૮ ૬
ખીસા કોશ ૩ ૦
ખમ્મા બાપુ બાપુઓના જીવનને ઉઘાડું પાડતી નોવેલ ૭ ૬
કાચ વધ ૧૦ ૬
કેવડાના કાંટા ૭ ૦
છેલ્લો પ્રયોગ (વાર્તા સંગ્રહ) ૭ ૬
દીન ચર્યા ૭ ૬
મેઘ બીંન્દુ (કણિકાઓ) ૭ ૦
ક્રાન્તી ૯ ૦
પચાસવર્ષ પછી ૭ ૦
ભાગ્ય નિર્માણ (જ્યવીખ્ખુ) ૭ ૬
ઈશ્કની ખુશબુ ૬ ૦
કલાની સહચરી ૫ ૬
હરીયોલાલ ૯ ૦
ત્રણ અર્ધુ બે ૬ ૦
તણખા (ટુંકી વાર્તાઓનો સંગ્રહ) ૭ ૦
દોન ક્વીક ૪ ૬
દરીયાઈ બહાર વટીયા ૭ ૬
દરીયાવાટ ૯ ૬
હીરીકની વાતો ૬ ૦
નીલ પંખી ૩ ૦
નીલ રેખા ૮ ૦
બહીષ્કાર ૬ ૯
કુટેલા સુવર્ણ પાત્રો ૧૦ ૦
પ્રભાત કીરણો ૭ ૬
પહેલો ફાળ ૯ ૦
પિયાસી ૮ ૦
પૌરાણીક નાટકો ૫ ૯

મેઘ ધનુષ્ય ૬ ૦
માનવ તાના સુલ ૬ ૦
મરૂ ભુમી ૯ ૦
મળેલા જીવ ૮ ૦
મોહીની ૮ ૦
માબુબાઇના દીવા ૭ ૦
મીઠું સાથી ૧૨ ૦
મૃત્યુનું રહસ્ય ૧૦ ૦
માનવીની ભવાઇ ૧૨ ૦
માયાવી સંસાર ૭ ૬
ઝંઝાવાત ભાગ ૧ ૧૦ ૦
ચિત્રોદની ૭ ૬
ડેગાઇનો ભોગ ૮ ૦
જામ તમાચી ૯ ૦
બે દેશ દીપક ૫ ૦
પુત્ર જન્મ ૧૩ ૦
પરીવેશ ૭ ૦
પીતાજીનો વન પ્રવેશ ૭ ૦
પૃથ્વીશ ૭ ૯
ત્રીવીધ તાપ ૫ ૦
સોહાગણ ભા. ૧–૨ સેટની ૧૦ ૦
હમણી અફસર થે ૫ ૬
સોહાગ ૬ ૦
સમરાંગણ ૬ ૩
ઋણાનુ બંધ ૬ ૦
મધુપ ૭ ૦
વિજ્ઞાનીક જગત ૫૩
ગુપ્તધન (ટાગોર કૃત નોવેલ) ૬ ૦
ચાંદ મુખી ૭ ૦
મોટા જોડણી કોષ ૧ ૨ ૬
રાહુ રેશ ૬ ૦
એને ચરણે ૨ ૩
ચાખેરવાલી (ટાગોરની નોવેલ) ૮ ૦
રવીવંદના ૫ ૬
વારસદાર ૭ ૬
આગે કદમ ૭ ૬

કેળવણી વડે ક્રાંતી

કેળવણીકાર માટે ઉપયોગી

કીમત ૭-૦

આ ઓફીસેથી મળશે.

Indian Opinion P/Bag,
Phoenix Natal.

The Epic Fast

(BY PYARELAL)

An account of Mahatma Gandhi's Fast in September 1932, and events leading up to the Yeravda Pact with all relevant documents.

320 Pages. Price: *2s. 6d.*

Obtainable From:

"Indian Opinion"
Phoenix, Natal.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING

CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.

Insure with 'THE OLD MUTUAL" your friend for Life—The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760,
JOHANNESBURG.

Phones:— Business 33-0711, Residence 33-5961

ધી ન્યુ દિલ ખુશ-સ્વીટ માર્ટ

મેનેજર: મણીભાઈ ભાણાભાઈ કારીપોરવાળા.

દરેક જાતની મીઠાઈઓ, ચોખ્ખા ઘીની તેમજ મોઘા મેવા, મસાલાથી અમે બનાવીએ છીએ.

અમારૂં વખણાએલું સુરતી ભુસું સેવ, મમરા, ગાંઠીઆ, ભજીઆ, પાતરા વિગેરે દરરોજ તાજાં બનાવીએ છીએ.

પાર્ટી વીગેરે માટે મોટા પ્રમાણમાં મીઠાઈ ઓર્ડર પ્રમાણે ટુંક વખતમાં બનાવી આપીશું.

PHONE 33-6575. P. O. BOX 3680.

THE NEW DIL-KHUSH SWEET MART,
34 President St., Corner Diagonal Street.
JOHANNESBURG.

INDIA INDEPENDENCE NUMBER

Published as Special Number of INDIAN OPINION to commemorate the attainment of Freedom by India.

Printed on art paper and profusely illustrated.

With historic pictures connected with India's struggle for Freedom and with photos of the late Dadabhai Naoroji, Tilak Gokhale, Subash Bose and many others who have sacrificed their lives in fighting for freedom and of Mahatma Gandhi, Pandit Jawaharlal Nehru and many others who have lived to see the fruits of their labour.

Also containing a brief Survey of the work of the Indian National Congress from the time of its inception.

Price 2/-

PHONE 33-7944 P.O. BOX 4889.
TEL. ADDRESS: "ARVIND."

HEAD OFFICE:
409, KRUGER ST., LOUIS TRICHARDT
PHONE 64. PO BOX 106.
TEL. ADD: "KANJEE."

H. K. GOKAL,

WHOLESALE

GENERAL MERCHANT AND DIRECT IMPORTER.

OUR MOTTO: SERVICE THAT SATISFIES."

43 Market Street, JOHANNESBRUG.

ફોન ૩૩-૭૯૪૪. બોક્સ ૪૮૮૯.
ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ "અરવીન."

હેડ ઓફીસ:
૪૦૯, કરુગર સ્ટ્રીટ, લુઈટ્રીચાર્ટ.
ફોન: ૬૪ પી. ઓ. બોક્સ ૧૦૬
ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ: "કાનજી"

એચ. કે. ગોકળ,

—: હોલસેલ વેપારી :—

—જનરલ મરચન્ટ અને આયાત કરનાર—

૪૩ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

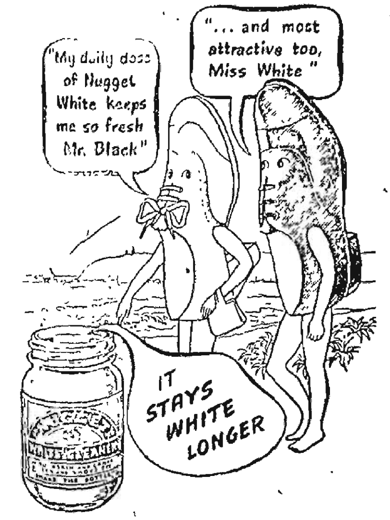

NUGGET
THE WHITEST WHITE
NOW ALSO AVAILABLE IN TUBES
AA 212

Brutal to germs, but kind to you

Here is an antiseptic several times stronger germicidally than pure carbolic acid, and yet non-poisonous and safe. A child could use it. To the germs that cause and spread infection, 'Dettol' is deadly: a swift and ruthless killer. But to you, and to the delicate tissues which the germs invade, 'Dettol' is kind and gentle. Ask at your chemist or store for 'Dettol' and use it promptly to prevent infection.

RECKITT & COLMAN (AFRICA) LTD, P O BOX 1097, CAPE TOWN
29 231-10b

SUNBEAM
gives a lasting shine!

Housewives realise that cheerful and clean-looking homes make for contented and happy living and Sunbeam gives a brighter, more lasting shine! With such ease a *little* Sunbeam spreads over a *large* area, quickly giving a lasting shine to floors and furniture.

• It is easier to work with, shines brighter, lasts longer!

FOR BRIGHTER FLOORS AND LIGHTER WORK
Always ask for
SUNBEAM POLISH

Shines ... and shines ... and shines
5204 3

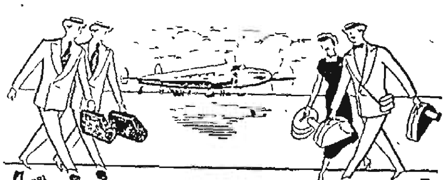

NAIROBI · DAR ES SALAAM · KAMPALA · ENTEBBE · ZANZIBAR · MOMBASA · TANGA · MBEYA · LINDI
URAMBO · NACHINGWEA · KONGWA · MWANZA · IRINGA · MOSHI · ARUSHA · TABORA · KISUMU

VISITI G
EAST AF ICA?

Whether it be in search of markets or just a routine check, the "Skylion ute north offers you a smooth comfortable w flying direct to your appointments.

If you are combining busin ith pleasure, ask for details of our special excu fares.

"Skylion" services leave DAN for East Africa every Tuesday at 08 and follow the smooth coastal route via Lou o Marques and Mozambique.

THIS TIME—FLY KYLION"

EAST AFRI N AIRWAYS
Full details from: I.A.T.A. Tr gents or South African Airways
1708-1

Printed and published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.